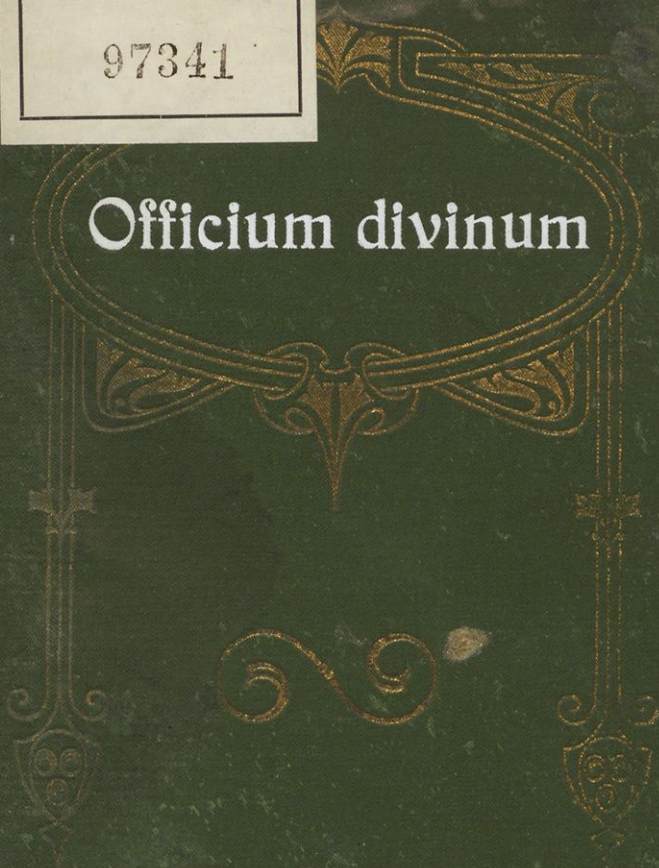
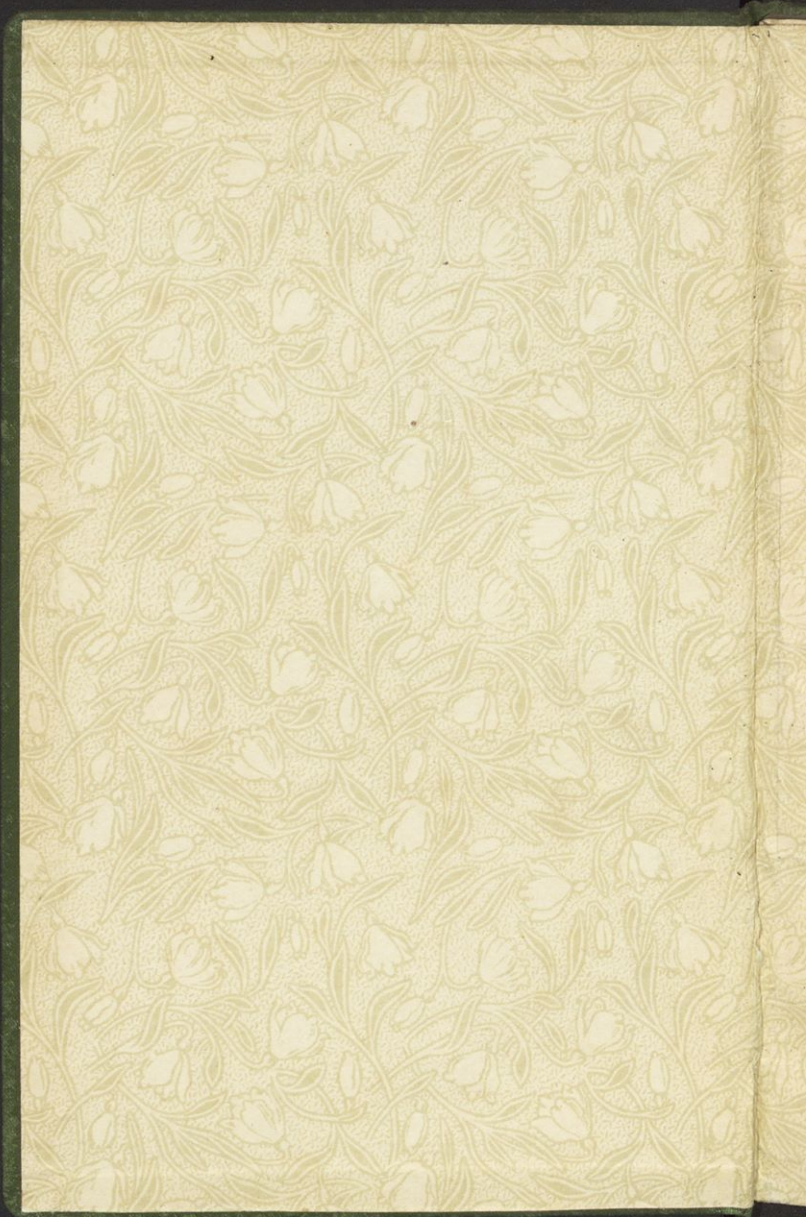

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

97341

Officium divinum

Officium divinum

ali

kratek nauk o brevirju.

Spisal

Rud. Janežič,
spiritual.

Z dovoljenjem prečastitega kn. šk. ordinariata Lavantinskega z dne
26. febr. 1905, št. 688.

V Mariboru 1906.

Tisk in založba Cirilove tiskarne v Mariboru.

264-13

97341

97341

17358/1950

Predgovor.

Ta-le knjižica — „Officium divinum“ ji je ime — skromna sicer in neznatna, želi priti v roke častitim gospodom duhovnikom in bogoslovcem slovenskim. Že s svojim naslovom na čelu priča, da hoče s svojo vsebino tudi vsaj nekoliko pripomagati k časti božjega imena.

Učiti namreč hoče po cerkvenih določbah in rubrikah bolj nakratko ljube gojence po duh. semeniščih, slovenske bogoslovce, kako se pravilno opravljajo duhovne dnevnice, od sv. Cerkve nam duhovnikom naložene, da bodo res Bogu v čast, nam in bližnjim pa v časno srečo in v večno zveličanje. Učiti hoče zlasti mladi naraščaj duhovniškega stanu, začetnike-bogoslovce, kako moliti brevir lepo in prav.

Priporoča pa se tudi drugim častitim gospodom, ki se trudijo v vinogradu Gospodovem. Tudi njim bo dobrodošla; saj vemo, da se v teku let marsikaj pozabi.

Pri spisovanju te knjižice sem se prav posebno oziral na rubrike, kakor so navedene ob začetku brevirja in sicer v prvem delu (*Pars hiemalis*) novej-

ših izdaj. Zategadelj sem tudi marsikaj privzel v svoje delce dobesedno iz rubrik, marsikaj tudi skrajšal ali pa bolj pojasnil, in sicer v latinščini, kar se je dalo povedati krajše in dovolj umljivo, drugo pa v slovenskem jeziku.

Poleg rubrik v brevirju so me pri tem delu krepko podpirali razni avtorji na tem polju s svojimi spisi, razlagami in nasveti, med drugimi posebno: Hartmann, Aertnys, Zupančič, Dr. Müller, Dr. Schlör; Ephem. Liturgicae.

Tedaj pa idi, knjižica, med drage mi sobrate in sodelavce v vinogradu Gospodovem po vseh slovenskih pokrajinah ter nam vsem pomagaj razširjati in utrjevati kraljestvo božje na zemlji.

V Mariboru, na praznik „Prikazanja Marije Device“, dne 11. februarja 1906.

Pisatelj.

Prvi del.

O brevirju v obče.

§ 1. Ime.

Poleg sv. maše je brevir najmočnejše sredstvo duhovniku, da si nabira obilnih zakladov za nebesa. Brevir, ki ga opravlja vse katoliško duhovništvo, je sestavljen :

- a) iz psalmov,
- b) iz delov sv. pisma,
- c) iz življenjepisov svetnikov,
- č) iz najlepših sv. spevov.

Papež Gregor VII. (1073—1085) je dal to molitev dobro pregledati in skrajšati; odtod ime *Breviarium*.¹ Imenuje se tudi: *Officium divinum*, *Officium ecclesiasticum*, *Pensum divinum*, *Horae canonicae* i. e. *iuxta regulas ecclesiasticas (cānones) persolvendae*, *Psalmōdia divina*.

¹ *Breve orarium* = kratka molitev, (po drugih) *breve horarium* = kratke urine molitve ali dnevnice.

§ 2. Razdelitev.

Brevir (*Corpus Breviarii*) delimo v štiri glavne dele, ki so:

inclusive	a) <i>Pars hiemalis:</i>		exclusive
	A	<i>Dom. I. Advent. usque ad Dom. I. Quadrag.</i>	
	b) <i>Pars verna:</i>		
	" "	<i>I. Quadrag. usque ad Dom. Ss. Trinit.</i>	
	c) <i>Pars aestiva:</i>		
inclusive	" "	<i>Ss. Trinit. usque ad Dom. I. Septemb.</i>	exclusive
	d) <i>Pars autumnalis:</i>		
	" "	<i>I. Septembr. usque ad Dom. I. Advent.</i>	

Kako naj se brevir moli, učijo rubrike: splošne in posebne. Prve (*Rubricae generales*) se nahajajo spredaj v brevirju ter obsegajo 37 z rim. števil. zaznamovanih točk (*Tituli*), ki se delé v posamezna z arabsk. števil. označena poglavja (*Capita*). — Druge (*Rubricae speciales*) so razpostavljene po vsem brevirju vsaka na svojem mestu. Glede na važnost so rubrike zaukazujoče (*Rubricae praeceptivae*) in pa nasvetujoče (*Rubricae directivae*). Za skupno molitev (*pro Choro*) so vse rubrike — *Rubricae praeceptivae*, za zasebno molitev (*extra Chorum*) pa — *directivae*. Ker je pa tudi jako težko, natančno določiti mejo med temi (*directivae*) in unimi (*praeceptivae*), sv. Tridentinski zbor uči, naj se vse rubrike izvršujejo vestno in natanko (*ad amussim*).

§ 3. Začetek.

Brevir je že zelo stara molitev, tako stara kakor sv. Cerkev in še starejša; zakaj že v stari zavezi se da zaslediti, seveda v drugačni obliki kakor dandanes.

Kralj David namreč, že dobrih 1000 let pred Kr. r., poje ter naznanja svojo lepo navado glede vsakdanje molitve rekoč: *Septies in die laudem dixi tibi ... Media nocte surgebam ad confitendum tibi ...*¹

Judje so delili dan (od jutra do večera) v štiri enake (tri ure trajajoče) dobe, ki so pa bile med seboj zvezane s posebnimi molitvami ob 1., 3., 6. in 9. uri. Te stare judovske šege so se držali tudi prvi Jezusovi učenci.² Zategadelj Tertulijan te ure (3., 6. in 9.) z njihovimi običajnimi molitvami vred imenuje „apostolske ure“, ki so se po apostolskih konstitucijah morale opravljati, kakor kažejo besede: „*Precationes facite mane, tertia, sexta, nona, vespere, atque ad galli cantum*“.³

Dnevnim uram so že v prvi dobi krščanstva pridevali še tri nočne ure, namreč: jutranjice (*Matutinum*) s hvalnicami (*Laudes*), večernice (*Vesperae*) in sklepno molitveno uro (*Completorium*). *Prima*, katero je prvotno nadomestovala slična jutranja molitev, se je v svoji sedanji obliki, kakor meni

¹ Ps. 118, 164. 62. — ² Cfr. Act. 2, 15; 10, 9; 3, 1. —

³ Constit. Apost. Lib. VIII. c. 34.

Kasijan († po 432), priklopila še le v 4. stoletju, torej približno v istem času, kakor sklepna ura (*Complet.*), katero prvi omenja sv. Ambrož (340—397). Tako so imeli že zgodaj sedem delov brevirja po besedah psalmistovih: *Septies in die laudem dixi tibi*.

Matutinum šteje navadno tri nokturne (*Cursus nocturni*). Na predvečer Gospodovega dneva t. j. v soboto zvečer so se namreč prvi kristjani v svoji znani gorečnosti zbirali k skupni molitvi po trikrat in sicer: ob devetih zvečer, o polnoči in pa ob tretji uri zjutraj. To so bili trije *Cursus nocturni*, katerim so še na vse zgodaj, ob svitu, dodevali hvalnice (*Laudes*). — *Matutinum cum Laudibus* so imenovali *Officium nocturnum*, nočne molitvene ure, ker so se opravljale večinoma ponoči, ostali del brevirja pa *Officium diurnum*, dnevne molitvene ure, vse skupaj pa dnevnice (=molitvene ure enega celega dneva).

Ob navadnih dnevih med tednom (*Feriae*) so se verniki le po enkrat shajali k skupni molitvi; zato ima *Officium* takega dneva samo en nokturn.

§ 4. Razvoj.

„*Psallat, oret, canat unusquisque . . .*“, določale so že *Constitutiones Apostolicae* v oziru na duhovne dnevnice, ki so bile v ta namen prav umetno sestavljene iz psalmov, svetopisemskih odlomkov z

razlagami, iz krasnih molitvic in sv. pesmi. Že v prvih časih krščanstva so se v brevirju čitali tudi življenjepisi ali legende¹ svetnikov zlasti mučencev. Pozneje so se brali še listi in drugi spisi sv. „apostolskih očetov.“²

V začetku ni bilo tolike enotnosti v brevirju kakor dandanes; zakaj vsaka cerkev skoro je imela svoj lastni brevir. To pa ni bilo v prid sv. Cerkvi Kristusovi, ki mora biti edina tudi v svojih molitvah. Zavoljo tega se njen vidni poglavar sv. Gelazij I., papež (492—496), prvi loti poprave brevirja. Za njim so isto storili še drugi papeži: Sv. Gregor Vel. (590—604), posebno pa sv. Gregor VII. (1073—1085). Mnogo se je z brevirjem pečal sv. Tridentinski zbor (1545—1563), ki je srečno dosegel ta uspeh, da so brevir resnično reformirali papeži: Pavel IV. (1555—1559), Pij IV. (1559—1565) in Pij V. (1566—1572). Le-ta je skrbno pregledani in predelani brevir dal na svitlo l. 1568. z nalogom, naj ga sprejmejo vse cerkve, izvzete so samo tiste, ki imajo že nad 200 let svoj lastni brevir.

Dobrih 20 let pozneje je papež Klement VIII. (1592—1605) brevir zopet pregledal in popravil ter l. 1602. nanovo izdal.

¹ *i. e. vitae Sanctorum legendae.* — ² Sv. Klement Rim. († 101), sv. Irenej († 107), sv. Polikarp († 168).

Urban VIII. (1623—1644) pa je leta 1631. oskrbel zopetno (že 3.) preosnovno in novo izdajo brevirja, ki je ostala neizpremenjena do Leona XIII. Slavni Leon XIII. (1878—1903) pa je določil,¹ da se izmed *Dupl. (min.)* smejo „prenesti“ na drug, nezabranjen dan, samo *Festa Doctorum*.² Vsled te odredbe papeževe je ostalo več „prostih dni“ (*de ea, Feria, Simplex*) ter se tako pomnožilo število dolgih ferijalnih oficijev (*Officium feriale*). Da teh ne bi trebalo opravljati, je Leon XIII. (Decr. 5. Jul. 1883) uvedel takozvana *Officia votiva per annum*, ki se molijo *ad libitum* in sicer *ritu semiduplici*. Tudi je nanovo dal pregledati in pri nekaterih oficijih popraviti *Lectiones* 2. *Nocturni* ter je vpeljal nekatera *Officia nova*. To je bila zadnja (4.) prenareditev brevirja.

§ 5. Razpredelba.

Brevir kot knjiga obsega štiri glavne dele:

1. *Psalterium*. V tem so psalmi (*ad Matutinum, Laudes, Horas min., Vesperas, Completorium*) za

¹ Decr. 28. Jul. 1882. — ² To pa seveda le tedaj, ako se tak nezabranjen dan dobi še v teku istega leta; drugače pa se mora kakor navadni *Duplex* in celo *Duplex maj.* znižati (*simplificare*) in *komemorirati*, ali pa za dotično leto popolnoma izpustiti, ako namreč glavni praznik ne dopušča komemoracije.

Officium feriale t. j. za vse dni v tednu, ob katerih se ne obhaja noben god (*Festum*).

2. *Proprium de Tempore* ima: *Lectiones, Antiph., Orationes* za vse dni med letom; česar pa tukaj ni, se dobi v 1. delu (*Psalterium*).

3. *Proprium Sanctorum* obsega vse, kar imajo posamezni godovi v letu lastnega za *Officium*. Vse drugo se jemlje za nje iz 4. dela.

4. *Commune Sanctorum*. V tem delu brevirja je vse tisto, kar imajo godovi cerkvenega leta skupnega. Obsega pa te-le oddelke:

- a) *Commune Apostolorum (et Evangelistarum)*¹
- b) „ *unius Martyris*,¹
- c) „ *plurimorum Martyrum*,¹
- č) „ *Confess. Pontif. (et Doctorum)*,
- d) „ *Confess. non Pontif. (et Abbátum)*,
- e) „ *Virginum*,
- f) „ *non Virginum*.

Razun teh štirih glavnih delov obsega vsak zvezek brevirja še to-le:

1. *Commune Dedicationis Ecclesiae*.²

¹ *Tempore Paschali* je poseben *Commune*, ki se nahaja za apostole po *Com. Apost.*, za mučenike pa skupno po *Com unius Martyris*. — ² Ako se praznik posvečevanja vseh cerkev v škofiji obhaja isti dan (kakor v Lavant škofiji 3. ned. v okt.), morajo ta *Officium* moliti isti dan vsi duhovniki škofije, naj so že nastavljeni pri posvečeni ali neposvečeni cerkvi, in tudi službeno ne nastavljeni. Decr. 1. Sept. 1838.

2. *In Festis B. Mariae V. per annum,*
3. *Officium B. Mariae V. in Sabbato,*
4. „ *parvum B. Mariae V.,*
5. „ *Defunctorum,*
6. *Psalmi Graduales,*
7. „ *Poenitenciales (cum Litanis),*
8. *Commendatio animae,*
9. *Benedictio mensae,*
10. *Itinerarium Clericorum,*
11. *Officia votiva per annum,*
12. „ *pro aliquibus locis,*
13. *Praeparatio ad Missam,*
14. *Gratiarum actio post Missam,*
15. *Index alphabeticus,*
16. *Officia nova,*
17. *Proprium dioecesanum.*

§ 6. O dolžnosti moliti brevir.

V prvi dobi krščanstva so brevir molili duhovniki in lajiki in sicer skupno. Apostola Peter in Janez sta šla v tempelj molit,¹ gotovo k skupni molitvi. In sv. Cezarij Arl. opominja vse vernike rekoč: „*Ad Vigiliis maturius surgite; ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam ante omnia convenite. Nullus se a s. opere subtrahat, nisi quem infirmitas aut*

¹ Cfr. Act. 3,1; 2,15; 10,9; 16,25.

*publica utilitas aut forte certa et grandis necessitas tenuerit occupatum.*¹

Pozneje so imeli to dolžnost samo redovniki in kleriki, kakor spričuje *Palladius* († 421) pišoč o Pahomiju († v 4. stoletju), pravem ustanovitelju redovniškega življenja: „*Constituit, ut monachi per totum diem facerent duodecim orationes et in nocturnis vigiliis duodecim, et in hora nona tres.*“

Kako stroga je bila sv. Cerkev glede na brevir, je razvidno iz „apost. konstitucij“,² ki velevaljo vsem vernikom brez izjeme: „*Precationes facite mane, tertia hora ac sexta et nona et vespere atque ad galli cantum . . . Quodsi ad ecclesiam prodire non licuerit propter infideles, congregabis, episcopo, in domo aliqua . . . ; quodsi neque in domo neque in ecclesia congregari poterunt, psallat sibi unusquisque, canat, oret, simul duo, simul aut tres.*“³

Kleriki so se morali brevir učiti na pamet. *Concilium Nicaenum* (325) zahteva, da ga škofje znajo iz glave (vsaj psalme in himne). Za malomarne klerike, ki niso opravljali brevirja, je določil *Concilium Carthag. IV.* (398) hudo kazen z besedami: „*Clericus, qui absque corpusculi sui inaequalitate vigiliis deest, stipendiis privetur.*“⁴ — *Concilium Agathense* (506) daje tudi škofom oblast, kaznovati one klerike, ki zane-

¹ Serm. 55. de tempor. — ² Te izvirajo iz 2. do 4. stoletja. — ³ Lib. VIII. c. 40. — ⁴ c. 49.

marjajo brevir. — *Concilium Tolet. VIII.* (633) zahteva, naj znajo kleriki brevir na pamet, predno prejmejo sv. mašniško posvečenje. — *Concilium London.* (1200) pravi zastran molitve duhovnih dnevnice: „*Similiter et omnes horae et omnia officia aperte et distincte dicantur ita, quod ex festinatione nimia non syncopentur aut verba praecedantur*“. — *Concilium Later.* IV. (1215) graja ter celo kaznuje tiste duhovnike, ki nokturnov ne molijo ponoči, ampak še le ob solnčnem svitu s hvalnicami vred. — *Concilium Basil.* (1435) ukazuje duhovnikom, naj molijo brevir pobožno.

Vse te in še druge določbe in sklepe raznih cerkvenih zborov je sv. Tridentinski zbor obnovil in potrdil, ter duhovnikom vnovič priporočal, naj vendar zvesto opravljajo duhovne dnevnice, ali pa se naj kaznujejo s prikrajšanjem dohodkov, s postom ali pa celo z odpustom.

V začetku torej ni bilo nikake zapovedi glede na brevir; zapoved je nadomestovala ljubezen in zvestoba posameznikov. Stroga zapoved je nastopila še le, ko je med služabniki sv. Cerkve zavladala mlačnost v molitvi.

§ 7. Kdo je dolžan moliti brevir?

Ex titulo ordinis imajo dolžnost moliti brevir vsi tisti kleriki, ki so prejeli višje redove (*ordines*

maiores) t. j. od subdijakonata (*inclus.*) naprej. Ob tisti uri, ko je kdo prejel subdijakonat, nastopi zanj ta dolžnost, ki mu ostane skozi vse življenje, tudi za slučaj izobčenja (*excommunicatio*). Ako je n. pr. ob 9. uri prejel prvi višji red, mora začeti s 3. „uro“ (*Tertia*) duhovnih dnevnic dotičnega dneva.¹

Ex titulo iustitiae morajo brevir moliti vsi tisti, ki imajo kak cerkven *beneficium*², če tudi nimajo (višjega) posvečenja.

Propter religionem = vsled redovnega pravila so dolžni dnevnice opravljati vsi redovniki (tudi redovnice) brž po storjenih redovnih obljubah.³

§ 8. Dolžnost moliti brevir — važna.

Dolžnost, moliti brevir, veže vse imenovane osebe *sub gravi in materia gravi*. „*Materia gravis*“ pa je: *Una parva hora, completorium, pars nocturnorum saltem unius parvae horae quantitati aequivalens* (S. Alphons. Liguor.).

Kdor namenoma opušča ali pa zanemarja brevir, greši tolikokrat, kolikorkrat bi ga moral moliti.⁴ V dvomu, je-li duhovnik opravil ves brevir,

¹ Kar je opravil prej brevirja, se mu ne more vračuniti.

— ² Po pravilu: *Beneficium datur propter officium*. — ³ „*Choro interesse debent etiam professi votorum simplicium ut solemniter professi*“. (S. C. Episc. et Reg. 6. Aug. 1858). — ⁴ „*Tot peccata, quot actus interrupti*.“

naj skuša spoznati, ali je *dubium negativum* ali *positivum*. V prvem slučaju t. j. ako se mu zdi, da ni opravil kakega dela, mora ga (zdaj) moliti; v drugem slučaju pa, t. j. ako se mu močno dozdeva, da je zmolil tudi dotični del, mu ni treba ponavljati.

Kdor zanemarija duhovne dnevnic, greši, vrhutega pa je še dolžan povrniti¹ dohodke svojega beneficija. Tako je določil V. Lateranski zbor (1512—1517), potrdil Trid. zbor in papež Pij V. še v posebnem pismu,² kjer piše: „Ukažemo pa, da, kdor zanemari en dan ali več dni vse duhovne úrine molitve, ima izgubiti toliko od dohodkov svojega beneficija, kolikor jih pride na tisti dan ali na tiste dni, ko je opustil oficij. . . . Naj pa tudi vê, da je zraven izgube dohodkov storil tudi velik greh . . . Kdor zanemari jutranjice s hvalnicami (*Matutinum cum Laudibus*), ima povrniti polovico dohodkov, ravno tako, kdor opusti vse druge „ure“ enega dneva. Za eno izpuščeno úrino molitev (*Hora*) ima povrniti šestinko ($\frac{1}{6}$) dohodkov tistega dneva.“

Glede na pomoč pri oficiju je pomniti to-le:

¹ Povračilo (*restitutio*) se ima zgoditi dotični cerkvi ali sploh beneficiju v korist, ali pa je razdeliti med uboge kot miloščina. — ² Constit. „*Quod a nobis*“ d. 7. Julii 1568. et „*Ex proximo*“ 1571.

a) *Officium pro Officio*. Ako bi se kdo, opravljaje brevir, zmotil v oficiju t. j., ako bi iz nepaznosti ali zmote vzel in že tudi dokončal napačen oficij (n. pr. *Commune unius Martyris* namesto *Comm. Confessoris Pontificis*), ni dolžan tega (*Conf. Pont.*) moliti ne tisti, tudi ne kak poznejši dan (kadar bi zapazil pomoto). Svetuje se le, naj tisti dan, ko se zavê pomote, od zaukazanega, pa ne opravljenega oficija, opravi, kar je temu posebnega (e. gr. *Lectio-nes, Oratio*).

b) *Error corrigatur, ubi deprehenditur*. Kdor zapazi pomoto med molitvijo, naj od tam, kjer je spoznal, da moli napačen oficij, dalje opravlja dnevnicke iz pravega oficija.

c) *Error non corrigatur per errorem*. Ako bi bil duhovnik v pomoti opravil dnevnicke kakega godu, ki je v direktoriju zaukazan še le kak naslednji dan, mora, kadar pride tisti dan, moliti zopet tisti oficij, ne pa namesto njega onega, katerega je bil zadnjič prezrl.

§ 9. Kdaj ni te dolžnosti?

Dolžnost, opravljati brevir, jenja vsled

a) fizične, b) moralne nezmožnosti, in
c) vsled zakonitega spregleda.

a) Fizična nezmožnost je n. pr.: nevarna ali vsaj tolika bolezen, da bi delalo

bolniku velike težave, ako bi molil brevir; huda bolezen na očeh in pa rahlost pri okrevajočih („rekonvalescentih“), ako je nevarnost, da se jim vsled takega napora povrne bolezen.¹ Opravičen razlog (*iustum impedimentum*) je tudi, ako duhovnik brez lastne krivde nima brevirja. V takem slučaju pa si mora oskrbeti drug brevir; ako ne dobi rimskega, naj seže po redovnem. Kolikost in kakovost naj varuje; ako pa slednje ne more najti, mora pa vsaj prvo opraviti po brevirju, ki mu je na razpolago. Ako pogreša *Proprium*, naj moli dotične dele iz *Commune*. — Če pa ne more nikjer dobiti brevirja, je *sub gravi* dolžan moliti na pamet; če ne zna vsega oficija, pa naj moli, kolikor zna, vsaj v obsegu ene „ure“ (*Hora, Completorium*). Ako pa tudi tega ne zna, mora moliti vse tri dele sv. rožnega venca.

b) Moralna nezmožnost je n. pr.: nevarnost, da bi ravno brevir utegnil duhovnika ovaditi nevernikom ali krivovercem, ki mu strežejo po življenju; — ali če mora kot dušni pastir ves ljubi dan biti umirajočim v pomoč.² Drugih zadržkov, da duhovnik ne bi mogel opraviti dnevnega oficija od polnoči do polnoči, pa ne bo izlahka v dobro urejenem dušnem pastirovanju.

¹ Nikakor pa ne opravičuje navadna ali splošna telesna slabost. — ² postavim: v bolnišnicah, zlasti ob času vojske, kuge.

e) Zakonit spregled, da ni treba moliti brevirja, se za nekoliko časa dobi od domačega škofa, za dalj časa ali za zmiraj pa le od sv. očeta. Kajpada mora tozadevna prošnja imeti dovolj tehtnih razlogov.¹

§ 10. Kakšen brevir sme duhovnik rabiti?

Svetni duhovnik sme in mora rabiti le rimski brevir (*Breviarium Romanum*). Ta je njegov molitvenik. Tako je posneti iz pisem Pija V., Klementa VIII. in Urbana VIII. — in tako je vnovič določila S. R. C.² Samo redovniki in pa tisti, ki so l. 1568. imeli že nad 200 let svoj lastni brevir, smejo se držati svojega.

Vsak duhovnik mora opravljati ves oficij vsakega dneva in sicer po navodu svojega škofijskega direktorija. Od določil tega direktorija bi smel odstopiti ter po svoje uravnati oficij le tedaj, če je prav očitno in gotovo, da se je vrinila pomota zoper rubrike.³

Duhovnik, ki ima službo pri kaki cerkvi tuje škofije, se ima ravnati po oficiju tiste cerkve. Tudi, kdor ima v tujem kraju svoje pravo ali nepravo domovanje ter biva res tam, naj moli oficij tistega kraja. Na potovanju se je držati doma-

¹ kakršni so n. pr. očesna bolezen, visoka starost. —

² 26. Apr. 1834. — ³ S. R. C. 27. Aug. 1836.

čega direktorija. Razun vsakdanjega oficija ima vsak, ki je prejel višje rede (*in sacris ordinibus constitutus*), še moliti *Officium Defunctorum*¹ in *Litaniae Oo. Sanctorum*.²

§ 11. V katerem jeziku se moli brevir?

Brevir se veljavno moli samo v latinskem jeziku.³ Mi duhovniki namreč molimo v imenu sv. Cerkve, koje služabniki smo. Cerkveni (liturgični) jezik pa je latinski jezik — mrtev, neizpremenljiv in zato prav posebno pripraven ohraniti edinost v sv. Cerkvi. Latinščina je tudi apostolskega sedeža jezik in jako sposobna za razširjanje Kristusove

¹ Na vernih duš dan. — ² Na „Markovo“ in „prošne (3) dni“ (pred Vnebohodom Gospodovim) in sicer vselej v latinskem jeziku. Glej § 11. — ³ Constit. „Quod a nobis“ d. 7. Jul. 1568. — Isto povdarja najnovejši odlok sv. kongregacije z besedami: *Ad quaestionem: An sacerdos in lingua vernacula Officium divinum Breviarii Romani ex gr. Nativitatis Domini, defunctorum etc., cum populo peragens, vel Litantias Sanctorum in Processionibus Rogationum eadem lingua persolvens, teneatur has partes Breviarii Romani in lingua latina iterum recitare?* S. R. C. ex-quisito voto Commissionis Liturgicae reque mature perpensa, respondendum censuit: *Affirmative*; nam qui ad recitationem divini Officii et cuiusque partis Breviarii Romani sunt obligati, tantum in lingua latina haec recitare debent, *aliis non satisfaciunt obligationi*. Atque ita rescripsit. Die 3. Iul. 1904. (Analecta ecclesiastica, Fasc. prim., Ianuar. 1906. pag. 20. c. I).

Cerkve, ki je za vse čase, za vse kraje in za vse narode.

Za boljše umevanje brevirja (zlasti psalmov), naj se rabijo dobre razlage (psalmov). Sicer pa nikakor ni izgubil sadu molitve, kdor ni razumel vsake vrstice v psalmu.

§ 12. Izgovarjanje pri brevirju.

Breviarium recitari debet. Pronuntiatio sit vocalis et integra. Kdor moli brevir, mora resnično izgovarjati vse besede; ni pa potrebno, da ga sliši kdo drug ali sam sebe.¹

Kdor moli *in Choro*, zadosti dolžnosti, če en „verz“ psalma moli, družega pa poslušá. Poslušanje tukaj nadomestuje izgovarjanje. Posamezne besede se morajo izgovarjati popolnoma, jasno in razločno (*pronuntiatio integra*). Slovke požirati ali besede kvariti, je grešno in sicer zelo, ako se vsled tega izpremeni smisel. Ako pa se besede pačijo bolj poredko, tedaj je samo mali greh. Zategadelj naj se brevir nikar ne moli na pamet², da se tako prepreči površnost v molitvi.

§ 13. Namen.

Pri brevirju moramo inreti tisti namen, ki ga Cerkev želi, namreč hvaliti Boga in častiti njegove

¹ Vendar pa se to poslednje jako svetuje in vsem priporoča. — ² razun v skrajni sili.

svetnike. Ne zadostili bi tedaj svoji dolžnosti glede na brevir, ako bi ga opravljali tako in zato, da bi ga proučevali. Istotako ne bi zadostili, ako ne bi obudili sploh nobenega namena pri molitvi duhovnih dnevnic.

Zadostujoč namen (*intentio sufficiens*) je:

a) *Intentio actualis* — namen, ki ga ima duhovnik med molitvijo (*in actu recitationis*). Tak je najboljši.

b) *Intentio virtualis* — namen, ki ga je bil obudil v začetku, in ki še traja (*in virtute*) do konca. Tak namen je sicer nepopoln, pa vendar še zadostuje.

Nikakor pa ne zadostuje (*intentio insufficiens*):

a) *Intentio habitualis* — namen, ki ga je molivec nekdej¹ imel, pa ne preklical doslej (*intentio olim habita et non retractata*).

b) *Intentio interpretativa* — namen, ki ga v resnici ni imel molivec, pa bi ga gotovo obudil, ako bi se sam spomnil, ali če bi ga kdo opozoril nanj.

Intentio je pri brevirju neobhodno potrebna, ni pa še zadostna; njej se mora pridružiti še *attentio*², da bo molitev zares dobra. *Attentio* (pazljivost) pa ni nič drugega kakor čista *intentio* med vso molitvijo, ter je ali zunanja ali pa notranja.

¹ morebiti pri ordinaciji. — ² Kdor to zanemarja, greši ter mora povračati.

a) *Attentio externa* se ozira samo na zunanost besedila t. j. na izgovarjanje posameznih besed v molitvi. Te pazljivosti torej nima, kdor dela med molitvijo kaj takega, kar se ne vjema z molitvijo, n. pr. kdor govori, piše, gleda skozi okno, posluša kaj družega, ali kdor se igra. . . .

b) *Attentio interna* se tiče vsebine molitve ter se kaže v tem, da pobožno povzdigujemo duha k Bogu, da obujemo sv. občutljeje in delamo dobre, trdne sklepe. Njej je nasprotna prostovoljna razmišljenost. Neprostovoljna razmišljenost ni grešna in ne stori molitve neveljavne.

Zunanje raztresenosti se obranimo v samoti, na skritem kraju, notranje pa, če večkrat obudimo živo vero v božjo pričujočnost.

§ 14. Prednosti brevirja.

Brevir je molitvenik, sestavljen od Duha božjega. V njem imaš psalme, v katerih so izraženi najsv. občutljeji srca kakor: hrepenenje, prošnje, zaupanje, hvala, veselje, žalost, ljubezen.

Poleg psalmov so še drugi deli sv. pisma (*Scriptura sacra*), ki je „knjiga vseh knjig“, knjiga in orožje duhovniku.

Te svetopisemske odlomke tolmačijo nositelji tradicije, sv. očetje, v svojih mičnih in učenih razpravah, katere preveva Duh Kristusov.

Lepe in zanimive so poleg življenjepisov tudi legende svetnikov, ki nam jih brevir priporoča v posnemo. Ako tudi ne moremo posnemati vsega, kar se v njih pripoveduje o izvoljenih božjih, vsekako pa jih moramo občudovati in zato tem bolj hvaliti Boga, ki je tolike milosti dodelil tem našim prijateljem.

Tudi prekrasne himne najdeš v brevirju. Ti sv. spevi so prava katoliška poezija. V njih se umetno opeva sv. vera, najsv. zakrament, presv. Trojica, Mati božja in več drugih izvoljenih božjih.

Prav posebno pa moramo občudovati v brevirju nebroj najrazličnejših molitvic (*Orationes*) in sicer zavoljo njihove klasične vsebine in kratke,¹ pa vendar umetne oblike. Skratka, čim bolj se vglobiš v duha brevirja, tem ljubša molitev ti bode.

§ 15. Smoter v brevirju.

Brevir ima trojni smoter, in sicer naj našo dušo:

- a) očiščuje (*via purgativa*),
- b) razsvetljuje (*via illuminativa*),
- c) združuje z Bogom (*via unitiva*).

Ta trojni smoter mora brevir doseči in ga v resnici tudi dosega po svojih poglavitnih delih, ki so:

¹ Cfr. Matth. 6, 7.

a) *Psalmi* izražajo človekovo slabost in onemoglost, kličejo k Bogu za pomoč ter očiščujejo človeku dušo.

b) *Lectiones* nam podajajo dogodke iz življenja Jezusovega in svetnikov, resnice sv. vere, zajete zlasti iz razodetja božjega, kar mogočno upliva na moliveca ter mu razsvetljuje um in kaže pravo pot, po kateri naj hodi.

c) *Orationes* pa povzdigujejo našega duha k Bogu. Ako že brevir vobče ni družega kakor pogovarjanje in združenje z Bogom, velja to še prav posebno o njegovih krasnih molitvicah.

§ 16. Čas za brevir.

Officium divinum enega dneva se mora opraviti vsaj do polnoči istega dneva, drugače je prepozno. Kdor tedaj v teku enega dneva t. j. od polnoči do polnoči zmoli ves oficij dotičnega dneva, zadostuje *per se* dolžnosti, ki jo ima kot služabnik sv. Cerkve glede na brevir. Boljše pa stori tisti, ki tudi *per accidens* izpolnjuje vse predpise in nasvete zastran duhovnih dnevnic ter opravi: *Matutinum cum Laudibus* pred sv. mašo, *Horae (min.)* dopoldne, *Vesperae et Completorium* pa popoldne.

Matutinum cum Laudibus se sme že prejšnji dan popoldne moliti za prihodnji dan,¹ ob kateri

¹ = „preokupirati“ (*praeoccupare*), „anticipirati“ (*anticipare*). Kajpada se mora prej končati (ves) *Officium* tistega dneva.

uri ravno,¹ kaže posebna *tabella in Directorio*. Določbe na njej veljajo tistim, ki nimajo nikakih posebnih privilegijev.²

§ 17. Kraj in zadržanje.

Kraj za skupno opravljanje brevirja (*pro Choro*) je cerkev, hiša molitve; za privatno (*extra Chorum*) molitev pa je dopuščen vsak dostojen³ kraj.

Glede na telesno zadržanje pri brevirju je najboljšo, da se tudi pri zasebni molitvi natanko držimo tega, kar veleajo rubrike za skupno (*in Choro*) t. j. da stojimo, klečimo, sedimo,⁴ kakor določa sv. Cerkev.

¹ *quando pridie inchoari potest.* — ² kakršne imajo n. pr. *Sacerdotes „Adorationis Ss. Sacramenti“* (ki ima svoj glavni sedež v Parizu, središče za Avstrijo v Bolzanu na Tirolskem, za Lavant. škofijo pa v Mariborski bogoslovnici) in *„Associationis Perseverantiae Sacerdotalis“* (s svojim glavnim sedežem na Dunaju). Ti udje smejo *Matutinum cum Laudibus* preokupirati že ob 1. uri popoldne. Ob 2. uri popoldne ga smejo v Lavantinski škofiji preokupirati vsi duhovniki vsled rescr. S. Congr. Conc. d. d. 7. Jan. 1905 ad quinquennium. — ³ S tem pa še ni rečeno, da je že tudi primeren za molitev. Tako n. pr. ne kaže, brevir recitirati po mestnih ulicah in cestah, kjer je živahen promet in množica ljudstva; ne po železniških postajah in prenapolnjenih vlakih in sploh v družbah ne, kjer se veliko govori in morda ravno o veri in o služabnikih sv. Cerkve zaničljivo. — ⁴ Leže pa ne moli zdrav kristjan, zlasti še duhovnik ne!

§ 18. Red posameznih „ur“.

Posamezni deli duhovnih dnevnic naj se molijo po vrsti in v redu, kakor kaže brevir (v psalteriju), namreč: *Matutinum—Laudes—Prima—Tertia—Sexta—Nona—Vesperae—Completerium*. Brez vzroka izpreminjati to vrsto, ni dovoljeno in ni brez greha. Le ako ima kdo pameten vzrok, sme poznejšo „uro“ moliti pred prejšnjo.¹

§ 19. Prekinjenje dnevnic.

Ali se smejo duhovne dnevnice prekiniti? Brez razloga in predolgo ne. Moralisti² učijo, da se mora po prekinjenju znova začeti vsaj s tistim psalmom, ki je bil pretrgan.

Laudes se smejo od *Matutina* ločiti tudi brez posebnega razloga in sicer tudi tako, da se molijo še le drugo jutro.³ V tem slučaju in sploh, kadar se *Matutinum* in *Laudes* ločita, se *Matutinum* konča s: „*Te Deum*“,⁴ *Oratio Officii*.⁵

¹ N. pr. če pride v „kor“, kjer se že moli tak del brevirja, do katerega še sam ni prišel (v privatni molitvi). V takem slučaju se pridruži „koru“ in z njim nadaljuje, zamujeno pa pozneje (*privatim*) dostavi: — ² med njimi posebno sv. Alfonz Ligy. — ³ *Praeoccupato Matutino*. — ⁴ kadar je dovoljen. — ⁵ z navadnim sklepom: *Dominus vobiscum . . . Benedicamus Domino . . . Fidelium animae . . . Amen. Pater noster . . . Antiphona finalis*.

Svoje dni so ločili tudi nokturne ter so jih posamič molili; dandanes to ni več v navadi, dasiravno je dopuščeno.¹

Drugi del.

O posameznih delih² dnevníc.

§ 20. Uvodna molitev „Aperi“.³

Po uvodni molitvi „Aperi Domine“ in „Domine in unione“ se stoji⁴ in tiho moli: „Pater“, „Ave“, „Credo“. Na to (se)⁵ v navadnem oficiju nadaljuje:⁶

¹ V slučaju prekinjenja pa *intervallum Nocturnorum* t. j. čas med 2 nokt. ne sme znašati čez 3 ure. Le ako je *iusta causa* — opravičen razlog, da se ločeno molijo posamezni nokturni, sme se ta *intervallum* raztegniti tudi čez 3 ure.

Iustae causae pa so n. pr.: če to tirja uljudnost in ljubezen do bližnjega; potrebno opravilo, obisk, pristop k altarju, spoved, povelje predstojnika; kako važno zabeleženje, da se ne pozabi. — ² iz katerih se sestavljajo *Horae canonicæ*. Tukaj naj sledijo po vrsti, kakor jih obsega *Matutinum*. — ³ Samo *ad Matutinum*. Glej § 49. — ⁴ In Choro. — ⁵ Privatim. — ⁶ razun na praznik *Epiphaniæ* in zadnje tri dni vel. tedna. Te štirikrati se neposredno po „Credo“ začne

(Officiator): *Domine labia* ✠¹ *mea aperies.*
(Chorus): *Et os meum annuntiabit laudem tuam.*
(Officiator): *Deus in adiutorium* ✠² *meum intende.*
(Chorus): *Domine, ad adiuvandum me festina.*
(Officiator): *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.*
(Chorus): *Sicut erat ... Amen. Allelúja.*³

§ 21. Invitatorium⁴ cum Psalmo „Venite“.

Z invitatorijem se prav za prav začne *Officium divinum*. Vse, kar se opravlja pred njim, se mora smatrati kot nekaka priprava k molitvi ali pripravljavna molitev k sv. oficiju.

Invitatorium semper dicitur in omni Officio ad Matutinum cum Psalmo „Venite exsulemus“, ordine in principio Psalterii descripto ... Non dicitur in die Epiphaniae, nec in triduo ante Pascha, ut suis locis notatur, nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium Fidelium defunc-

(sub maj. signo crucis) takoj s prvo antifóno. — *In Officio Defunctorum* (kadar se opravlja ločeno od drugega oficija) se pred prvo antifóno moli samo „Pater noster“ (tiho); v zvezi z drugimi oficiji pa nič. — ¹ Tu se naredi mali križ na ustnice. — ² Tu pa navadni (velikí) latinski križ (stegnjeni prsti desnice se dotaknejo čela, prs, leve, potem desne rame). — ³ Namesto *Alleluja* se v dobi a *Septuagesima usque ad Feriam. V. in Coena Domini (exclus.)* reče: *Laus tibi, Domine, rex aeternae gloriae.* — ⁴ od bes.: invitatorius, a, um = vabéc.

torum, ac in die obitus seu depositionis Defuncti, et quandocunque dicuntur tres Nocturni.¹

Invitatorium pro qualitate Officii sumitur:

a) *Pro Officio de Sanctis ex Communi Sanctorum, nisi datur proprium;*

b) *Pro Officio Dominicae vel Feriae e Psalterio, quando non est in Proprio de Tempore.*

„In Choro“ *Invitatorium ab Officiatore totum dicitur itemque a Choro repetitur; „extra Chorum“ vero bis (totum) dicitur.*

Ako se invitorij glasi: *Venite, exsulemus Domino*, se v psalmu tak o j nadaljuje: *iubilemus Deo salutari nostro...*

Tempore Passionis in Officio de Tempore post Ps. „Venite“ omittitur „Gloria Patri etc.“ itemque initium quarti Versus huius Psalmi (nempe: „Nolite obdurare corda vestra“). Itaque dicto post tertium Versum Invitorio statim sequitur: „Sicut in exacerbatione...“

Na koncu psalma pa se samo izpusti „*Gloria Patri etc.*“ in k temu spadajoča druga polovica invitorija tako, da se po tem verzu invitorij dvakrat celi moli in s tem psalm (94.) sklene. V velikonočnem času (*Temp. Pasch.*) se invitoriju (celemu, oziroma drugi polovici) doda „*Alleluja*“, ako ga nima.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XIX. c. 1. 2.

§ 22. Hymni.¹

Hymni semper dicuntur in qualibet Hora, praeterquam a triduo ante Pascha usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, et praeterquam in Officio Defunctorum.

Kjer v oficiju ni lastne himne, se ta vzame iz psalterija (*in Officio de Tempore*) ali pa iz *Commune Sanctorum* (*in Officio de Sanctis*).

Sklepna kitica himne se tu in tam izpreminja,² pa samo tam, kjer je isti „metrum“ v himni in v nadomestivni kitici, in kjer nima himna lastnega sklepa t. j. takega, ki spada k popolnosti himne, ali pa takega, v katerem se poveljuje presv. Trojica. Štejemo jih nad 170.

§ 23. Antiphónae.²

A. Njih pomen in razdelitev.

Antifóne³ so dandanes kratki reki pred⁴ in za psalmom ali kakim drugim psalmu podobnim

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XX. — ² posebno v oktavih praznikov Jezusovih in Marijinih, četudi se tak praznik samo komemorira. Tu se sklepna kitica glasi: *Iesu, tibi sit gloria — Qui natus es de Virgine — Cum Patre et almo Spiritu — In sempiterna saecula. Amen.* — ³ Rubr. gen. Brev. tit. XXI. — ³ od besede „antiphona“, ae (tudi *antiphona, orum* n.) = nasprotno pevanje dveh zborov. Naglaša se -ó, ker je dolg, -i pa kratek. — ⁴ včasih samo nekaj besed ali tudi ena sama beseda.

spevom (*Magnificat, Benedictus, Canticum trium puerorum*).

Antifóne so:

- a) *Antiphonae psalteriales* (in *Officio de Tempore*), vzete iz psalmov;
- b) *Antiphonae scripturales* (in *Festis Domini et B. Mariae V.*), vzete iz sv. pisma;
- c) *Antiphonae historicae* (in *Festis Sanctorum*), vzete iz zgodovine praznika.

B. Njih namen.

Antifóne (*in feriali Officio*) podajo glavno misel vsega oficija, so tedaj nekak „izvleček“ iz psalmov. Večkrat (*in Officio Festi*) pa vežejo psalne tesneje s slovesnostjo praznika ter tako kažejo, s kakšnimi občutljejí naj se moli dotični psalm.

Antiphonae de Dominica (ad Matutinum) izražajo v prvem nokturnu spoštovanje (*vero*), v drugem upanje, v tretjem pa ljubezen, ki izhaja iz upanja.

Za psalm „*De profundis*“ (*in Officio Defunctorum*) je določena antifóna „*Si iniquitates . . .*“ Z njo hoče sv. Cerkev povedati, da moramo v svetem strahu moliti ta psalm.

C. Ritus.

Čim višji je praznik, tem bolj sili njegova slovesnost na dan. To kažejo tudi antifóne. Te se

namreč *in Duplicibus* po psalmu ponavljajo, pri godovih nižje vrste (*Semidupl.*) pred psalmom samo začnejo, pri najnižjih pa skoro popolnoma izginejo.¹ To velja za vsak oficij, a ne za vsak posamezen njegov del; zakaj *in Matutino, Laudibus, Vesperis* se kaže upliv antifón bolj, *in Horis (min.)* pa manj.² — V velikonočnem času (*Temp. Pasch.*) imajo antifóne moč združiti po več psalmov. Zato se v tem času psalmi posameznih nokturnov molijo pod eno antifóno.³

Ako je v antifóni popolnoma isto besedilo kakor v prvem verzu sledečega psalma, se ta začne recitirati še le tam, kjer neha besedilo antifóne. Če je pa v antifóni tudi ena sama beseda drugačna kakor v prvem verzu psalma,⁴ tedaj pa se mora psalm moliti od začetka.

Tempore Paschali se pridene *Alleluja* vsakej antifóni, ki ga še nima. *A Septuagesima usque ad Sabbatum Sanctum* pa vsaka antifóna izgubi svoj *Alleluja*. *Commune Apostolorum et plurimorum Martyrum* ima *in II. Vesperis* druge antifóne kakor *in Laudibus (et I. Vesperis)*.

¹ Tu ima več psalmov skupaj le eno antifóno. —

² Za vse psalme (ali dele istega ps. 118.) skupaj ima vsaka *Hora* le eno antifóno. — ³ excepto Festo Ascens. D. N. J. Chr. — ⁴ ali če se antifóni doda *Alleluja*.

§ 24. Psalmi.¹

Psalmi, ti krasni spevi starozakonskega pevca Davida, so bili že zgodaj v navadi pri službi božji. Zaradi lepe in jako pomenljive njihove vsebine² so jih kristjani kmalu sprejeli od judov za svoje bogočastje, in dandanes je le malo liturgičnih opravil, v katerih se ne bi rabil kak psalm.

Tem ritmičnim spevom prištevamo tudi one ubrane hvalnice (*Cantica*), ki se najdejo v sv. pismu starega in novega zakona, namreč: *Canticum Moysi* (Deut. Cap. 32; Ex. 15, 1—19); *Canticum Isaiae* (Cap. 12; 38, 10—22); *Canticum Habacuc* (Cap. 3); *Canticum trium puerorum* (Dan. 3, 52—90); *Magnificat* (*Canticum B. M. V.*, Luc. 1, 46—55); *Benedictus* (*Canticum Zachariae*, Luc. 1, 68—79); *Canticum Simeonis* (Luc. 2, 29—32).

Tudi *Gloria in excelsis Deo* (Doxologia maior), *Te Deum*, *Exsultet*, *Praefatio* nam je prištevati ritmičnim cerkvenim spevom.

Psalmi se sklepajo z „*Gloria Patri etc.*“³ (Doxologia minor) in nas tako še bolj tesno združujejo z Bogom. Pri tem sklepu, naj se moli kjerkoli in

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXII. — ² Glej zgorej § 14.
— ³ exceptis Ps. 62, 148, 149; „*Te Deum*“, „*Cantic. trium puerorum*“, in *Officio Tenebrarum et Defunctorum* (v poslednjem je sklep v edno: *Requiem aeternam dona eis Domine...*)

kadarkoli, se priklanjamo z glavo (*inclinatio capitis maxima*).

V psalmih (1—50) je izražena prošnja za očiščevanje (*via purgativa*), (51—100) za pravico (*via illuminativa*), (101—150) pa radost nad poveličanjem in združenjem z Bogom (*via unitiva*).

§ 25. Versus.¹

Vrstice (*Versus cum suis Responsoriiis*) so v vsakem delu brevirja t. j. pri vseh „urah“, pa ne pri vseh na istem mestu.

In Nocturnis inveniuntur (V. et R.) post Antiphonam ultimi Psalmi, in Laudibus et Vesperis post Hymnum, in Horis (min.) et Completorio post Responsorium breve et quidem repetitum post „Gloria Patri etc.“

In Dominica Resurrectionis et per Octavam usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive in Nocturno tantum dicitur Versus, in aliis Horis non dicitur.² In Officio de Tempore (pro Matut., Laud., Vesp.) Versus et Responsorium dicuntur ut in Psalterio, nisi habentur propria. In Adventu et Quadragesima vero de Dominica praecedenti sumuntur.

In Officio Festi 9 Lectionum sumitur Versus cum Responsorio de Communi. Item in Officio Festi

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXIV. — ² l. c. cap. 2.

trium Lectionum et quidem: Pro Fer. II. et V. de I. Noct., pro Fer. III. et VI. de II. Noct., pro Fer. IV. de III. Noct.; in Sabbato, ut notatur in Officio beatae Mariae in Sabbato, quando non dicitur aliud B. M. V. Officium (9 Lectionum).

Tempore Paschali Versibus praedictis semper additur Alleluja; non vero Versibus Responsoriorum Matutini (i. e. post Lect.), Precum, nec in „Pretiosa“ ad Primam.

In Responsorio brevi ad Primam in Pentecoste et per annum tam in Officio de Tempore quam de Sanctis dicitur V.: „Qui sedes ad dexteram Patris“. Cuius loco:

in Adventu dicitur: „Qui venturus es in mundum“ quotidie excepto Festo Immaculatae Conceptionis B. M. V. et per Octavam;

in Nativitate Domini usque ad Epiphaniam quotidie, in Festo Corporis Christi et per Oct., in omni¹ Officio B. Mariae V. et infra eiusdem Oct. dicitur: „Qui natus es de Maria Virgine“;

in Epiphania et per Octavam et in Festo Transfigurationis dicitur: „Qui apparuisti hodie“;

a Dominica in Albis inclusive usque ad Ascensionem exclusive semper² dicitur: „Qui surrexisti a mortuis“;

¹ excepto Officio „Exspectatio Partus B. M. V.“ (18. Dec.) in quo dicitur „Qui venturus es in mundum.“ — ² excepto Officio B. Mariae V.

in Ascensione usque ad Pentecosten exclusive dicitur: „Qui scandis super sidera“.

Aliqua praeterea sunt propria Officia, veluti Pretiosissimi Sanguinis, et Sacratissimi Cordis D. N. I. Chr. ac septem Dolorum B. Mariae V., in quibus proprius N. assignatur, ut suis loci; ponitur.¹

§ 26. Absolutiones et Benedictiones.²

Absolutiones,³ po psalmih v nokturnih, dovršenih s „Pater noster“ post N. et R., izražajo prošnjo za očiščevanje ter pripravljajo na poslušanje božje besede (Lectioes).

Benedictiones so v najožji zvezi z lekcijami kot izraz blagoslova, za kojega Lector prosi vedno rekoč: „Iube, domne, benedicere“ (tudi, če moli sam).

In Matutinis Tenebrarum maioris Hebdomadae et in Officio Defunctorum Absolutio et Benedictiones non dicuntur.

In Officio Dominicae se rabijo Absolutiones et Benedictiones po tem redu, kakor jih našteva brevir.⁴

In Officio Festi 9 Lectionum in III. Nocturno secunda Benedictio mutatur in „Cuius (Quorum vel

¹ Cfr. Rubr. gen. Brev. tit. XXVIII. c. 3. — ² *ante Lectioes.* Rubr. gen. Brev. tit. XXV. — ³ *absolvere* = dovršiti, završiti, končati. — ⁴ takoj ob začetku (na 1. strani).

Quarum) festum colimus, ipse (ipsa, ipsi, ipsae)...“, sed et tertia in verba „*Per evangelica dicta deleantur nostra delicta*“, quando legitur *Homilia* (*Dom., Fer., Vig.*). In *Officio 3 Lectionum*, si est de *Feria*, sumuntur *Absolutio et Benedictiones*, ut in *Breviario* indicantur: *Pro Fer. II. et V. de I. Noct., pro Fer. III. et VI. de II. Noct., pro Fer. IV. et Sabb. de III. Noct.*

Kadar se moli *Homilia*, je *Absolutio* vedno *Feriae occurrenti* conveniens, *Benedictiones* pa so iz tretjega nokturna (čisto po brevirju).

Te *Benedictiones* se izpremenijo in *Officio de Simplici* tako-le: *Ille .. Cuius (Quorum, Quarum) .. Ad societatem ...* Ako pa se rabijo v sredo in soboto (torej iz 3. nokturna) in se ne čita *Homilia*¹, tedaj se glasijo:

Ille ... Divinum auxilium ... Ad societatem ...

§ 27. *Lectiones.*²

Lekeij (čitanj) je v oficiju devet (*ut in Dupl., Sem., Dom., Dies infra Oct.*) ali pa samo troje (*ut in Fer., Vigil., Simpl.; Pasch. et Pentec. cum Oct.*).

A. *Officium novem Lectionum.*

a) *Lectiones primi Nocturni.*

Lekeije prvega nokturna so zmiraj deli sv. pisma (*Scriptura occurrens*). Cerkev je pri razde-

¹ To se zgodi in *Officio de Feria*. — ² Rubr. gen. Brev. tit. XXVI.

litvi svetopisemskih knjig imela dvojni namen; želela je:

α) da se v teku cerkvenega leta prebere vse sv. pismo,

β) da se to berilo strinja s časom in duhom cerkvenega leta.

Toda prva želja (α) se sv. Cerkvi ne more izpolniti do pičice; zato pa ukazuje, naj se čita vsaj začetek vsake svetopisemske knjige, navadno v nedeljo; ako pa ni mogoče na določeni dan, naj se čita prvi prosti dan za tem. Ako ni prost ali nezabranjen noben dan v tednu, naj se *Initium* prenese na tisti dan, ki že ima svoj *Initium*. Tu se moli kot *I. Lectio, Initium occurrens* pa kot *Lectio II. et III.* Če pa ni takega dneva v tednu, mora *Duplex* (če treba, celó *Duplex maius* opustiti svoje lastne lekcije (*Lectioes proprias vel e Communi assignatas*) ter prevzeti *Initia translata*. Samo *Duplex I. et II. cl.* obdržita v takem slučaju svoje lekcije. „Anticipirati“ (t. j. čitati teden poprej, kakor jim je določeno) se smejo le: *Initium Libri Esther (hebdomada V. Sept.)*, *Liber 2. Machabaeorum (hebd. V. Octobr.)*¹ et *Initium Dominicae anticipatae (post Epiphaniam)*.

Kar pa zadeva drugo pravilo (β), naj se namreč čitanja vjemajo z duhom cerkvenega časa, se

¹ Decr. 17. Jan. 1887. Vide Rubr. Brev. spec. (ut suis locis notatur).

je sv. pismo razdelilo na posamezne letne čase tako-le:

V adventu se bere prerok Izaija, ki najbolj živo opisuje hrepenenje po Zveličarju.

Ab Epiphania usque ad Septuagesimam (exclus.) sečitajo listi sv. Pavla, ki daje najlepše pričevanje Jezusu Kristusu.

A Septuagesima usque ad Dominicam Passionis (exclus.) se berejo prve, deloma tudi druge bukve Mojzesove, naj bi mi tem bolj spoznavali ter premišljevali, kako potrebno nam je rešenje iz sužnosti greha in njega hudih nasledkov.

A Dominica Passionis usque ad Dominicam Resurrectionis (exclus.) se čita prerok Jeremija, ki posebno drastično opisuje vso nadlogo sužnosti.

Po Veliki noči se vrstijo vse še nečitane knjige nove zaveze po tem-le redu:

Na belo nedeljo (*Dominica in Albis*) se čita list sv. Pavla *ad Colossenses*.

Po beli nedelji¹ se bere „Dejanje apostolov“ (*Actus Apostolorum*) in za njim listi vseh drugih apostolov.²

Po binkošti imajo svoje mesto ostale knjige stare zaveze in sicer: Na praznik presv. Trojice (*Dom. Ss. Trinitatis*) se še bere Izaija,

¹ takoj v ponedeljek (Fer. II. post Dom. in Albis). —

² razun listov sv. Pavla.

potem pa takoj¹ tje do meseca avgusta štiri knjige Kraljev (*quattuor Libri Regum*).

V avgustu se čitajo knjige: *Parabola Salomonis, Ecclesiastes, Sapientia, Ecclesiasticus*;

v septembru: *Job, Tobias, Judith, Esther*;

v oktobru: *Machabaeorum libri duo*;

v novembru: *Ezechiel, Daniel*, 12 malih prerokov.

Višji godovi (*Duplicia I. et II. cl.*) imajo v prvem nokturnu lekcije *de Communi*,² če nimajo lastnih. *Commune* ima lekcije na več mestih (1. vel 2., za 3. nokturn celo 3. loco).

*Festum duplex (min.)*³ se še more izpremeniti (znižati = *simplificare*), v višjem redu pa ne več. V tem slučaju (kot *Duplex maius* ali višje) se mora preložiti na poznejši, prvi nezabranjen dan, ako mu je odvzet njegov godovni dan.⁴

b) *Lectiones secundi Nocturni.*

Za lekcije 2. nokturna se porabijo ob godovih svetnikov njih življenjepisi (legende) ali pa zgodovina praznikova. Ako nedostaje snovi za vse tri lekcije (2. nokturna), se dostavi, kolikor primanjkuje, z lekcijami *de Communi* (loco convenienti).

¹ v ponedeljek (Fer. II. post Dominicam Ss. Trinitatis). — ² non de Scriptura occur. — ³ exceptis Festis Ecclesiae Doctorum. — ⁴ Cfr. supra § 4. n. 2.

Ob praznikih Gospodovih in ob nedeljah (*de ea*) se za lekcije vzamejo razprave sv. cerkvenih učnikov o dotični skrivnosti, oziroma verski resnici.

Papež Klement VIII. (1592—1605) je dal „legende“ preiskati ter dovolil v brevirju pustiti samo tiste, ki so se res mogle opirati na spričevanje verodostojnih mož. „Legende“ imajo zgolj človeško verjetnost. V njih se ne uči nič veri ali nravnosti nasprotnega.

c) *Lectiones tertii Nocturni.*

*In tertio Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Homilia in Evangelium. Excipiuntur ab hoc ordinario Lectionum Matutina Tenebrarum et Defunctorum.*¹

Kadar se *in Officio novem Lectionum* (*sine 9. R.*) vloži *Commemoratio Festi*, ki ima svojo lastno lekcijo², se moli ta (*Lectio Simplicis*) kot deveta lekcija in sicer tako, da se dve, oziroma tri spojijo v eno samo³, deveta lekcija dnevnega oficija pa se ali izpusti ali pa priklopi prejšnji (osmi). To poslednje se zgodi, ako se v tej deveti lekciji (še tudi) opisuje življenje⁴ svetnika ali pa njegovo po-

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c. 2. — ² ali tudi dve ali tri. — ³ „*Duae vel tres iunguntur*“, „*e duabus vel tribus fit una*“, pravi direktorij. — ⁴ e. gr. in Festo 7 Fratrum Mm., 10. Julii.

veličanje¹. Ravno isto velja za slučaj, če se mora isti dan moliti kot nona *Lectio Homilia*.

Kadar pa tak *Officium* (9 *Lect.*) ima *nonum Responsorium* (9. R.), se deveta lekcija njegova nikdar ne izpremeni, pa tudi ne izpusti.

B. *Officium trium Lectionum*.²

Lectiones:

a) *In Officio de Feria (min.) per annum sumuntur de Scriptura occurrente;*

b) *in Officio de Feria maj., Qu. Temp., Fer. II. Rog., Vig. de Temp. sumuntur de Homilia in Evangelium Fer. (Vigil.);*

c) *in Officio de Sancto (Simplici), qui habet duas Lectiones, prima tantum erit de Scriptura (2. et 3. de Sancto). Si unam tantum habet, (vel propriam vel e Communi assignatam), prima et secunda erunt de Scriptura (tertia de Sancto).*

Tedaj ravno narobe kakor *in Officio novem Lectionum*, kjer se lekcije od zadaj dostavljajo in sicer *de Communi*.

§ 28. *Responsoria post Lectiones*.³

Po lekciji, ki se konča, razven *in Matutino Tenebrarum et Defunctorum*, vedno z besedami „*Tu*

¹ e. gr. in Festo S. Joseph, Sp. B. M. V., 19. Mart. —

² Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c. 4. — ³ Rubr. gen. Brev. tit. XXVII.

autem, Domine, miserere nobis. Deo gratias“ — se moli responzorij (*Responsorium*).

Responzorij mnogokrat ni nič drugega kakor nadaljevanje lekcije, torej tekst sv. pisma, zlasti in *Officio de Tempore*. Marsikateri ima svoj izvir v preroških bukvah ali pa v spisih sv. cerkvenih očetov. Tu in tam responzorij izraža značaj praznika, včasih pojasnjuje skrivnost praznikovo, včasih pa obdelava kak drug nauk ali poje celo slavo dotičnemu prazniku kakor *Hymnus*, da še bolj povzdičuje k Bogu srca molivcev; zavaljo tega se tudi imenuje duhovna pesem. Responzorij je z lekcijo v takem razmerju kakor antifóna s psalmom.

In Festis novem Lectionum (praeterquam in Festo Ss. Innocentium, quando non venerit in Dominica) et in Dominicis (exceptis Dom. Adventus et a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclus.) dicuntur octo tantum Responsoria. Post ultimam Lectionem praedictis diebus immediate dicitur „Te Deum“; item etiam in Festis Simplicibus et Feriis Temporis Paschalis (excepta Fer. II. Rogationum, in qua ponitur tertium Responsorium).

*In Officio Tenebrarum et Defunctorum dicuntur novem, in Feriis per annum vero tria Responsoria.*¹ Responzorij ima dva dela: pravi *Responsorium* in *Versus*. Prvi, zaznamovan z R., je predeljen (po

¹ quia non dicitur „Te Deum“.

zvezdici = *asteriscus* *) v dva, včasih tudi v tri dèle; poslednji teh se po *Ÿ*. (od zvezdice) ponovi.

In Officio Festi se responzoriji jemljejo *de Communi* (*convenienti*), ako ni lastnih, in sicer *in Duplici et Semiduplici* vselej iz dotičnega nokturna; *in Simplici vero hoc ordine*:

<i>Feria II. et V. de primo,</i>	} <i>Nocturno.</i>
„ <i>III. et VI. de secundo,</i>	
„ <i>IV. et Sabbato de tertio,</i>	

Po ravno tem redu dobiva tudi *Officium feriale Responsorio*, če nima svojih, (*de Dominica praecedenti, non de Communi*).

§ 29. Te Deum.¹

Ta hvalna pesem se poje (moli) po zadnji (deveti, oziroma tretji) lekciji; izostane pa, kadar se moli zadnji responzorij.² *Te Deum*, po katerem se ravna *Gloria* v sv. maši, se moli vedno stojé.

Opomba. Iz dosedaj navedenih in raztolmačenih delov se sestavlja *Matutinum*, ki ima najširši obseg izmed vseh „ur“ celega dnevnega oficija.

Kajpada so tudi druge „*Horae*“ duhovnih dnevnih zložene na sličen način in sicer iz nekaterih teh

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXXI. — ² Več o tem glej: § 25. Responsorio.

delov; kako — je dovolj jasno razvidno iz brevirja (glej posamezne „*Horae*“ v psalteriju).

Zategadelj jih tukaj ne bomo natančneje pojasnjevali; ampak govoriti hočemo le še o tistih neomenjenih delih, ki se poleg že opisanih nahajajo v njih, in sicer po razvrstitvi nadaljnjih posameznih „ur“ dnevnega oficija, (ki so: *Laudes* — *Horae minores* — *Vesperae* — *Completorium*).

§ 30. Capitulum.¹

Capitulum dicitur in Laudibus, Horis (min.), Vesperis, Completorio. Capitulum je kratko branje, zato se tudi moli enako lekciji v nokturnu. Tudi smoter mu je isti kakor lekciji, namreč razsvetljenje.

Capitulum se moli *sine Benedictione*, ker so ga nekdam recitirali višji, ki so namestniki Kristusa v „koru“; moli se tudi *sine Titulo*, ker je prav za prav nadaljevanje lekcije v nokturnu ali pa je iz mašnega lista (*Epistola Missae*). Moli se stoje iz spoštovanja do višjih ter se sklepa z „*Deo gratias*“.

*A Feria V. in Coena Domini usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive et in Officio Defunctorum Capitulum non dicitur.*² Capitulum Dominicæ (a tertia post Pentecosten usque ad Adventum et a Dominica secunda post Epiphaniam usque ad Sep-

¹ Rubr. gen. tit. XXIX. — ² Ibidem c. 1.

tuagesimam exclusive) pro Laudibus, Horis, Vesperis sumitur e Psalterio. Aliae Dominicae habent propria Capitula.

Pro feriali Officio (ab Octava Pentecostes usque ad Adventum et post Oct. Epiphaniae usque ad Dominicam primam Quadragesimae exclus.) dicitur Capitulum feriale ut in Psalterio.

Aliis temporibus dicuntur Capitula ut in Proprio de Tempore: Pro Feriis:

Adventus, ut in Fer. II. post Dom. I. Adventus; Quadragesimae, ut in Fer. II. post Dominicam I. Quadragesimae;

Passionis, ut in Fer. II. post Dom. Passionis. In Officio de Sanctis dicuntur Capitula de Communi, nisi habentur propria.

Navadno je ad Vesperas (I. et II.), Laudes, Tertiam isti Capitulum. Capitulum in Prima et Completorio nunquam mutatur. In Feriis Temporis Paschalis ad Primam dicitur Capitulum („Regi saeculorum“) sicut in Dominicis et Festis.

§ 31. Lectio brevis.¹

In principio Completorii et in fine Primae dicitur „Lectio brevis“ (L. br.).

Kakor pravi že ime, je to „kratka lekcija“, ki ima isti uvod („Jube, domne, benedicere.“ *Benedictio*),

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c. 11.

pa tudi isti sklep („*Tu autem, Domine, miserere nobis. Deo gratias*“), kakor prava lekcija v jutranjicah.

In Officio Festi se porabi za *Lectio brevis ad Primam Capitulum Nonae. In Officio de Tempore (Dom. et Fer.) sumitur Lectio brevis ex Proprio de Tempore vel e Psalterio.*

Ad Completorium je *Lectio brevis* vedno ista, namreč: *Fratres, sobrii estote . . .*

§ 32. Responsorium breve.¹

*Responsoria brevia dicuntur post Capitulum ad Primam, Tertiam, Sextam et Nonam, et ad Completorium, praeterquam in triduo ante Pascha usque ad Nonam Sabbati in Albis inclusive, quibus diebus non dicuntur.*²

„*Brevia*“ se imenujejo z ozirom na kratki *Capitulum*, s katerim so v istem razmerju kakor *Responsoria post Lectiones* s svojimi lekcijami.

In Officio Festi sumuntur *Responsoria brevia de Communi, nisi habentur propria; in Officio de Tempore vero e Proprio de Tempore (Adventus, Quadragesimae, Passionis, Paschae) vel e Psalterio (in Dominicis et Feriis per annum).*

¹ Ibidem tit. XXVIII. — ² l. c. cap. 1.

§ 33. Preces.¹

Ker so vsakemu dnevu in godu lastne posebne prošnje in želje, ima vsak oficij posebne, njemu lastne molitve (*Orationes*), katerih vsebina se ravna po lastnosti in pomenu dneva ali godú. Pred temi molitvami pa se tu in tam opravljajo še posebne prošnje (*Preces*), ki se začenjajo vselej s „*Kýrie eléison*“.

Razločujemo pa dvoje vrst prošenj, namreč:

a) *Preces Dominicales, dicendae ad Primam et Completorium, ut in Psalterio,*² *non dicuntur in Duplicibus, nec infra Octavas, nec in Vigilia Epiphaniae, et Feria VI. et Sabbato post Octavam Ascensionis . . . ; alias autem semper dicuntur.*³

Ad Completorium se molijo *Preces*, ako jih dopušča prihodnji dan.⁴ Molijo se stoje,⁵ sicer so pa (*ad Compl.*) ravno takšne kakor:

b) *Preces feriales. Quae dicuntur ad Laudes, Horas (min.), Vesperas, Completorium. Ad Primam sunt prolongatae Preces Dominicales positae in feriali Officio ad Primam. Dicuntur tantum in Feriis Adventus, Quadragesimae, Qu. Temp. et Vi-*

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXXIV. — ² Glej v brevirju: Dominica ad Primam ante Orationem „Dominus Deus omnipotens“, ad Completorium vero ante Orationem „Visita, quaesumus“. — ³ Rubr. gen. Brev. tit. XXXIV. c. 2. — ⁴ ki mora biti nižji kakor *Duplex*. — ⁵ sicut ad Primam.

giliis, quae ieiunantur (exceptis Vigilia Nativ. Domini ac Vigilia et Qu. Temp. Pentec.), et tunc dicuntur flexis genibus. In aliis Feriis per annum dicuntur Preces Dominicales, in quibus non flectuntur genua.¹

Ad Vesperas dicuntur, si non sequatur Festum. Ad Completorium dicuntur consuetae de Dominica, sed flexis genibus.² Preces feriales inveniuntur in Psalterio :

*Pro Laudibus, ut Feria II. ad Laudes ;
pro Horis (min.), ut suis locis;³
pro Vesperis, ut Feria II. ad Vesperas.*

Quando aliquis solus recitat Officium, semel tantum dicit „Confiteor“, omissis illis verbis: „Tibi, pater“, vel „vobis, fratres“, et similiter dicit: „Misereatur nostri . . . peccatis nostris, perducatur nos.“⁴

§ 34. Orationes.

Pri vsaki molitvi (*Oratio*) razločujemo tri dele : a) prošnjo, b) nagib (*Motivum*), c) sklep (*Conclusio*). Vkljub temu so oracije v brevirju, pa tudi mašne, čudovito kratke in jedrnate, in sicer tem bolj, čim dalje v preteklost sega njih izvir.

Izprva so bile vse oracije tako zložene, da je njih nagovor veljal Bogu Očetu. To pa zaradi

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXXIV. c. 3. — ² Ibidem c. 4.
— ³ pri vsaki „hori“ posebej ali pa pri terciji (Tertia) za vse skupaj. — ⁴ Rubr. gen. Brev. tit. XV. c. 2.

tega: 1. ker je O č e izvir vsega dobrega; 2. ker nas je Kristus Gospod sam učil tako moliti rekoč: „*Sic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in coelis...*“¹; 3. ker so v začetku kristjani prav trdno verovali v enega Boga v treh osebah.

Še-le, ko so krivoverci začeli trositi svoje krive nauke in nevarne dvome o božanstvu Kristusovem, je začela sv. Cerkev molitve naslavljati tudi na Jezusa Kristusa (na drugo božjo osebo).

Na Sv. Duha ni naslovljena nobena oracija ne v brevirju ne v misalu; kajti On sam je tisti, ki moli v sv. Cerkvi.

Vendar pa sklep oracije (*Conclusio maior*)² obsega vsakokrat vse tri božje osebe in poudarja sredništvo Jezusovo.

A. Conclusio.

Sklep (*Conclusio Orationis*) je različen in sicer z ozirom na božje osebe, ki se imenujejo in nazivljejo v molitvi.

¹ Matth. 6, 9. — ² *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum; Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: Per omnia saecula saeculorum. R. Amen.* Ta se rabi samo: v brevirju, pri mašnih molitvah in pri „obhajanju“ (za oracijo: *Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili...*); drugače (razun če se v oraciji izrečno zahteva *Conclusio maior*) se rabi vedno *Conclusio minor*: (*Per [eundem] Christum Dominum nostrum. R. Amen.* — *Qui vivis [vivit] et regnas [regnat] in saecula saeculorum. R. Amen.*)

I. Ako se v oraciji nagovori Bog Oče:

a) pa se ne imenuje nobena druga božja oseba, je sklep vedno: *Per Dominum N. J. Chr. . . .*

b) ako se imenuje v oraciji druga božja oseba¹ in sicer:

α) ob začetku ali pa v sredini oracije, se sklep glasi: *Per eundem Dominum N. J. Chr. . . .*

β) ob koncu oracije, se sklep glasi: *Qui tecum vivit et regnat . . .*;

c) ako se v oraciji imenuje tretja božja oseba (Sv. Duh), se sklep glasi: *Per Dominum N. J. Chr. . . ., qui tecum . . . in unitate eiusdem Spiritus Sancti . . .*;

č) ako se pa imenuje druga in tretja božja oseba, tedaj pa se poslednji sklep (c) začne z besedami: *Per eundem Dominum N. J. Chr. . . .*

II. Ako se v oraciji nagovori Bog Sin, se sklep glasi: *Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti . . .* (oziroma² *in unitate eiusdem Spiritus Sancti. . .*) *R. Amen.*

B. Ritus.

Ante Orationem, etiam quando aliquis solus recitat Officium, semper dicitur Versus: „Dominus

¹ e. gr. *Jesus, Christus, Salvator, Verbum, Unigenitus, Dei Genitricis Mariae.* — ² če se omenja tudi Sv. Duh v oraciji.

vobiscum“¹, et respondetur: „Et cum spiritu tuo.“ Qui Versus non dicitur ab eo, qui non est saltem in ordine Diaconatus, nec a Diacono, praesente Sacerdote, nisi de illius licentia. Si quis autem ad Diaconatus ordinem non pervenerit, eius loco dicat: „Domine, exaudi orationem meam“, et respondetur: „Et clamor meus ad te veniat.“ Deinde dicitur „Oremus“.²

Kadar se moli več oracij v oficiju, ima samo prva tak uvod, druge imajo vsaka za-se: *Antiphonam*, *Versum cum Responsorio*, deinde „Oremus“; sklep (*Conclusio*) pa ima samo prva in zadnja.

Post ultimam Orationem repetitur:

Ŧ. *Dominus vobiscum.* (*Domine, exaudi orationem meam*).

R. *Et cum spiritu tuo.* (*Et clamor meus ad te veniat*).

Postea dicitur:

Ŧ. *Benedicamus Domino.*

R. *Deo gratias.*

Ŧ. *Fidelium*³ *animae per misericordiam Dei requiescant in pace.* R. *Amen.*

¹ V „množini“ moli zato, ker vedno vsaj v duhu moli z vsemi drugimi duhovniki kot služabniki sv. Cerkve kakor v „koru“. — ² Rubr. gen. Brev. tit. XXX. c. 3. — ³ Non tamen dicitur ad Primam ante „Pretiosa . . .“ neque ad Completorium ante V. „Benedicat...“, nec quando post aliquam horam immediate sequitur Officium parvum B. Mariae

Oratio Dominicae et Feriae invenitur in Proprio de Tempore. Ako pa *Feria* nima svoje oracije, se ta vzame iz prejšnje nedelje (*Dominicae praecedentis*). *Oratio Sancti cuiusdam est vel in Proprio Sanctorum vel sumitur de Communi.*

Če imata dva svetnika isto oracijo, se ta vzame samo za prvega, za drugega pa *de Communi* najbolj primerna.

*Ab Orationibus expungenda sunt cognomina¹ et patriae Sanctorum.*² — Kadar se *Oratio Festi* mora porabiti kot *Suffragium*, se izpremeni v njej to, kar je za praznik značilnega.³

§ 35. Commemorationes communes seu Suffragia Sanctorum.

Commemorationes communes seu Suffragia de Sanctis, quae habentur in Psalterio post Vesperas Sabbati, dicuntur in fine Vesperarum et Laudum ab Octava Epiphaniae usque ad Dominicam Passionis exclusive, et ab Octava Pentecostes usque ad Adventum exclusive, in Dominicis, Feriis et Festis (nisi Officium sit Duplex, vel infra Octavas)⁴ post omnes Commemo-

vel Officium Defunctorum aut Septem Psalmi Poenitentiales aut solae Litaniae. Cfr. l. c. — ¹ nisi dantur honoris causa e. gr. Joannes Chrysostomus. — ² S. R. C. 5. Maii 1736.

— ³ n. pr. namesto „nativitas“ se moli „commemoratio“. —

⁴ Rubr. gen. Brev. tit. XXXV. c. 1.

rationes praeceptas. In feriali Officio¹ hoc ordine sequuntur: 1. de Cruce,² 2. de S. Maria, 3. de s. Joseph, 4. de Apostolis (Petro et Paulo), 5. de Patrono Dioecesis,³ 6. de Patrono seu Titulari ecclesiae,⁴ 7. de Pace.

Predzadnji dve (5. in 6.) se vlagata na mestu, katero jima gre po dostojanstvu dotičnih patronov.⁵

Ako je *Patronus seu Titularis ecclesiae* kaka skrivnost (e. gr. *Ss. Trinitas, Salvator*), se pomakne ta komemoracija celo pred Marijino (*de S. Maria*); takoj za to je ona *de Ss. Angelis*; komemoracija *de s. Joanne Bapt.* ima prednost pred ono sv. Jožefa. Kadar se opravlja *Officium votivum* kateregakoli izmed teh svetnikov, kojih *Suffragia* molimo, se dotičnega svetnika *Suffragium* izpusti.⁶ Istotako izostane *Suffragium de S. Michael* (pri cerkvi, kjer je sv. Mihael *Patronus eccl.*), kadar se moli *Officium votivum de Ss. Angelis*.⁷

¹ quando Officium dicitur de ea (= Feria, non de Dominica). — ² posita in Psalterio: in fine Laudum Feriae II. et ante Completorium. — ³ Lavantinae: *S. Andreas*. — ⁴ cuius servitio sacerdos est addictus aut in qua aliquod Beneficium, licet tenue, possidet (S. R. C. 13. Sept. 1704; 7. Dec. 1844). — ⁵ kakor kažejo „Litanijs vseh svetnikov“. — ⁶ pa tudi samo tedaj. *Officium votivum de Apostolis* ne zabranjuje komemoracije de Apostolis (Petro et Paulo). — ⁷ S. R. C. 14. Maii 1887.

*Tempore Paschali fit alia Commemoratio de Cruce, et ea sola tunc dicitur, ut ponitur in Laudibus Feriae II. post Dominicam in Albis; non tamen in Duplicibus neque infra Octavas.*¹

Vse, kar je povedano o ferijalnem oficiju glede na *Suffragia Sanctorum*, velja tudi o drugih, v katerih se morajo moliti *Suffragia Sanctorum*,² pa s tem razločkom, da se v njih izpušča *Commemoratio de Cruce*.³

Suffragia Sanctorum se molijo p o vseh v direktoriju zapovedanih komemoracijah.

§ 36. Antiphonae beatae Mariae in fine Officii.⁴

Ob koncu oficija se moli ena izmed sledečih štirih Marijinih antifón in sicer po tem-le redu:

1. *Alma Redemptoris.*

A I. Vesperis Dominicae I. Adventus usque ad II. Vesperas diei 2. Febr. (inclus.);

2. *Ave Regina.*

A Completorio diei 2. Febr. (incl.) usque ad Fer. V. in Coena Domini (exclus.);

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXXV. c. 2. — ² In Officio de Dom., Semidupl., Simpl. (extra Oct.). — ³ ki je na prvem mestu *inter Suffragia Sanctorum*. — ⁴ Rubr. gen. Brev. tit. XXXVI.

3. *Regina coeli.*

*A Completorio Sabbati S. (inclus.) usque ad Nonam Sabb. post Pentecosten (inclus.)*¹;

4. *Salve Regina.*

A I. Vesperis Dom. Ss. Trinit. (inclus.) usque ad Nonam Sabbati ante Dom. I. Adventus (inclus.).

*In Choro se mora moliti Antiph. finalis vsakokrat, kadarkoli se prekine molitev po kaki „uri“²; extra Chorum se mora moliti dvakrat, namreč: in fine Completorii et dictis Laudibus vel in fine ultimae Horae, quae immediate subsequatur post Laudes.*³ Želeti je pa, da se moli tako kakor v „koru“ t. j. po vsaki „uri“, s katero se prekine oficij, ako ne sledi takoj: *Officium Defunctorum, Septem Psalmi Poenitentiales, Litaniae, aut Missa. Post Completorium autem semper dicitur, etiamsi praedicta subsequantur.*⁴

Regina coeli se moli vedno stojé, druge tri pa samo ob nedeljah,⁵ drugače pa zmiraj klečé.

Officium se sklepa tako-le:

¹ etiam meridie ante Dominicam Ss. Trinit. (pro „Angelus Domini“) S. R. C. 20. Maii 1896. — ² *quandocunque terminata aliqua Hora discedendum est a Choro*; Rubr. gen. I. c. cap. 2. — ³ Ibidem. — ⁴ L. c. cap. 3. — ⁵ in diebus Dominicis i. e. a primis Vesperis Sabbati usque ad solis occasum diei Dominicae. Decr. 12. Nov. 1831. Cfr. I. c. cap. 3.

„*Pater noster*“¹ (*secreto*).

Ŧ. *Dominus det nobis suam pacem.*

R. *Et vitam aeternam. Amen.*

Tu se moli antifóna. Konec po antifóni pa je :

Ŧ. *Divinum auxilium maneat semper nobiscum.*

R. *Amen.*

Tretji del.

Officia diversa.

§ 37. Officium feriale.

V stari zavezi je bila sobota (*Sabbatum*) najimenitnejši dan v tednu. Nedelja (prvi dan po soboti) je bila *prima* (sc. *Feria*) *Sabbati*, ponedeljek *secunda*, torek *tertia*, sreda *quarta*, četrtek *quinta*, petek *sexta*.

Nam kristjanom pa je nedelja prvi in najvažnejši dan v tednu in sicer zato, ker je v nedeljo Gospod od mrtvih vstal in ker je v nedeljo poslal Sv. Duha. Potemtakem bi se ponedeljek moral imenovati *prima Dominicae*. Pa ime sobota

¹ In fine Completorii tantum immediate post „Benedicat et custodiat . . . Amen“ dicitur Antiphona finalis.

(*Sabbatum*) se je ohranilo tudi v novi zavezi in isto-tako tudi štetje tedenskih dni po stari šegi. Zavoljo tega se ponedeljek še vedno imenuje *Feria II.* t. j. drugi dan po soboti.

Vsak dan ima svoje duhovne dnevnicke ali svoj *Officium divinum*, ki se z ozirom na ime (*Feria*) zove *Officium Feriae* ali pa *Officium feriale*.

Feriae se glede na veljavo ločijo v *maiores* in *minores*.¹

a) *Feriae maiores*

so: *Feriae Adventus*, *Quadragesimae*, (*Fer. IV., VI., Sabbatum*) *Quat. Temp.*, *Feria II. Rogationum*. Njih *Officium* se opravlja, ako ni vsaj *Semiduplex* isti dan; sicer pa se komemorirajo ob vseh godovih, tudi *I. cl.*

Izmed teh so nekatere še posebno imenitne ter se imenujejo *Feriae privilegiatae*; so pa te-le: *Feria IV. Cinerum*, *Feriae Hebdomadae maioris*, *Feriae infra Oct. Paschae et Pentecostes*. Ob teh se ne sme obhajati noben praznik (*Festum*) *pro choro* (i. e. *in Officio et Missa*), na pepelnično sredo in zadnja dva dni velikega tedna pa tudi *pro foro* (i. e. *pro populo*) ne. V prvem slučaju (kadar je *Festum* prepovedan *pro choro*) se samo *Officium cum Missa* preloži na prvi nezabranjen dan, v drugem slučaju (*pro foro*) pa tudi zunanja slovesnost.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. V.

Festum Annuntiationis B. M. V., transferendum pro choro omnibus Feriis Hebdomadae maioris—duabus ultimis, sc. in Parasceve et Sabbato S., etiam pro foro—, transfertur ad Feriam II. post Dominicam in Albis (sedes propria)¹; item Festum S. Joseph (sub iisdem conditionibus) transfertur ad Feriam IV. post Dominicam in Albis.²

Opomba. Ako pride kateri izmed teh zapovedanih praznikov na veliki četrtek, sme se pred veliko sv. mašo brati toliko sv. maš *de Feria V. in Coena Domini*³, kolikor jih je treba, da verniki zadostijo svoji dolžnosti kakor ob drugih zapovedanih praznikih ali nedeljah.

b) *Feriae minores.*

Vse druge *Feriae* (razven zgoraj sub a) naštetih,) *per annum* se imenujejo *Feriae minores*. To so taki dnevi med tednom, ob katerih se ne obhaja noben god ali *Festum* (*Duplex, Semiduplex, Simplex*). Te *Feriae* so najnižje, zategadelj se niti ne komemorirajo.

§ 38. *Vigiliae.*⁴

„Ferijam“ zelo podobne so vigiliije ali „bilje“. Začele so se že zgodaj, v prvi dobi krščanstva, ter pomenijo bližnje predpraznovanje velikih

¹ Addit. Brev. 11. Dec. 1897. — ² Decr. 15. Aug. 1892.
— ³ non de Festo. — ⁴ Rubr. gen. Brev. tit. VI.

cerkvenih godov. Njih namen je, srca vernikov po nočnem čujanju, z molitvijo in postom, zlasti pa z vrednim prejemom sv. zakramentov pripravljati na dostojno praznovanje prihodnjega godú.

Že prvi kristjani so se na večer pred velikimi prazniki zbirali na sv. kraju; tam so ostajali pozno v noč ter so s postom, z molitvijo in s prepevanjem psalmov in s poslušanjem božje besede častili Boga. Na to so se razšli za nekoliko časa, pa se ob določeni uri zopet sešli k slovesni prazniški službi božji.

Pozneje so nekateri začeli zlorabiti te ponočne shode, uganjali so marsikake nerodnosti in razuzdanosti. Zato jih je Cerkev sama odpravila, tuptatam tudi zaradi verske brezbržnosti, ki so jo začeli kazati nekateri mlačni kristjani.

A pobožnost sama in priprava na bližnji praznik ni prenehala; le prenesla se je na prejšnji dan, od večera na jutro. Iz psalmov, molitev, branj in sv. pesmi, kakor so jih rabili pri ponočnem čujanju, je sv. Cerkev sestavila poseben oficij za ta „pred-dan“, ki se je še vedno imenoval vigilija in zategadelj većinoma tudi bil postni dan.

Vigilije so ali s postom združene ali pa brez posta. Vigilije brez posta so bile že od prvih časov sem te-le: *Vigilia Epiphaniae*, *Vigilia S. Joannis Evang.*¹, *Vigilia Ss. Apostolorum Philippi*

¹ zaradi veselja nad rojstvom Gospodovim.

et Jacobi,¹ *Vigilia Ascensionis*. Vse druge vigilije so bile po splošni cerkveni postavi posti.

Vsled spregledov sv. stolice (posebno z dne 7. Jun. 1899 in za nadaljnih sedem let z dne 7. Febr. 1906) pa je post ob vigilijah zelo olajšan tako, da imamo v Solnograški cerkveni provinci dandanes samo pri dveh (*Vigilia Nativ. Domini et Pentec.*) še ostro zapovedan post, pri vseh drugih pa k večjemu še *ieiunium* (*sine abstinentia a carnibus*).

Soprazniki t. j. po papeževem pismu odpravljeni prazniki (posebno apostolov) nimajo niti tega posta več ob svojih vigilijah. Da pa se ne bi popolnoma pozabil ta post (*ieiunium*), preložil ga je papež Klement XIV.² (1769—1774) na srede in petke v adventu.

Glede na oficij so vigilije:

a) *Vigiliae privilegiatae*: *Vigilia Nativitatis, Epiphaniae, Pentecostes*. — Prve in zadnje (*Nativ. et Pentec.*) ne izpodrine noben praznik, srednjo pa samo kak *Festum duplex occurrens (non translatum)*, pa ne popolnoma, ker mora v takem slučaju biti *de Vigilia: Commemoratio in Vesperis, Laudibus et Missa; 9. Lectio et ultimum Evangelium*.

¹ zaradi veselja nad vstajenjem Gospodovim. —

² Breve „*Paternae charitati*“ 22. Jun. 1771.

Vigilia Epiphaniae et Pentecostes imata po tri nokturne, pa sta *ritus semiduplicis*. *Vigilia Nativitatis* ima le en nokturn, pa je a *Laudibus duplex*.

b) *Vigiliae non privilegiatae* so vse druge vigilije razven omenjenih. Izpodrine jih vsak *Festum novem Lectionum* ter jim pusti samo komemoracijo, *Festum I. cl.* pa še te ne.¹

Officium Vigiliae totum fit de Feria occurrenti, ut in Psalterio, praeter ea, quae propriis locis assignantur. Dicuntur Suffragia Sanctorum et Preces feriales. Officium Vigiliae incipit ad Matutinum, terminatur autem ad Nonam.

Kadar pride vigilija na nedeljo, se s postom vred preloži na prejšnjo soboto. Izjema je pri *Vigilia Nativitatis*. Pri tej se post opravi v soboto, oficij pa v nedeljo. *Vigilia Epiphaniae* ostane na svojem mestu; et *Dominica — vacat*.

§ 39. Dominica.

Nedelja ali prvi dan vsakega tedna je že po svoji ustanovitvi iz apostolskih časov sem pravi dan Gospodov (*dies Domini, Dominica*). Nedelja simbolično predstavlja dan stvarjenja (O č e), dan Kristusovega vstajenja² (Sin), in dan prihoda

¹ Rubr. gen. Brev. tit. VI. c. 2. — ² Zaradi veselja nad vstajenjem Gospodovim se cerkvene molitve v nedeljo stojé opravljajo, in nikoli ni posta na ta dan. *Jejunium*

Sv. Duha. Vsaka nedelja je torej zavoljo tega trojnega spomina god presv. Trojice. Ker je nedelja tako imeniten dan, je nikoli noben praznik popolnoma ne izpodrine. Tudi ob takozvanih „izpuščenih“ nedeljah (*Dominicae vacantes*) ne izgine celoma nedeljski značaj. Zakaj misel, ki bi jo imela naznanjati nedelja, predstavlja že dotični dan ali god sam.

A. Divisio.

Nedelje delimo v maiores in minores.

a) *Dominicae maiores* so zopet dvoje vrste, namreč: *Dominicae I. cl. et II. cl.*

α) *Dominicae I. cl.* (vseh skupaj osem, so te le: *Dominica I. Adventus, Dominica I. Quadragesimae, Dominica Passionis, Palmarum, Paschae, in Albis, Pentecostes, Ss. Trinitatis.*

Ob teh nedeljah se ne more obhajati noben god (*Festum*), tudi *Festum I. cl.* in *Patrocinium* ne.

β) *Dominicae II. cl.* — ob teh se more praznovati samo kak *Festum I. cl.*¹ — so: *Dominica II., III., IV. Adventus et Quadragesimae; Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima.* Vseh skupaj je devet.

ni bil nikdar v nedeljo, pač pa *abstinentia*; zategadelj mora, kdor ob nedeljah 40danskega posta uživa meso, tudi moliti zapovedane „očenaše“, kakor druge dni. — ¹ e. gr. *Immacul. Concept. B. M. V., Patrocinium, Dedicatio ecclesiae.*

Vse druge nedelje v letu pa so

b) *Dominicae minores (communes per annum)*. Ob teh nedeljah se sme obhajati vsak *Duplex occurrens*, sed *cum Commemoratione Dominicae in utrisque¹ Vesperis, Laudibus et Missa, cum 9. Lectione (Homil.) et Evangelio Dominicae in fine.*

Te nedelje (*Dominicae minores*) so glede na oficij dvoje vrste in sicer:

α) *Dominicae, in quibus non dicitur Officium Dominicae, sed Octavae occurrentis. Sunt autem: Dominicae infra Octavas Nativitatis, Epiphaniae, Ascensionis, Corporis Christi.*

β) *Dominicae per annum*, navadne nedelje med letom, ob katerih se opravlja *Officium Dominicae*, naj je že *infra* ali pa *extra Octavam*.

Dominicae minores sunt aut fixae aut mobiles aut vacantes.

a) *Fixae*, to so take nedelje, ki se ne dajo premestiti.

b) *Mobiles*, nedelje, ki se dajo predstavljati na drugo mesto, pa so: *Dominica infra Octavam Nativitatis, 6 Dominicae post Epiphaniam, Dominica 24. post Pentecosten.*

c) *Vacantes* — *de quibus nihil in Officio neque in Missa — si occurrunt (eodem die) cum Festo*

¹ Samo in *Dupl. I. et II. cl.* se *Commemoratio in II. Vesperis* opusti.

vel die octava Nativ., S. Stephani, S. Joannis Evang., Ss. Innocentium, cum Vigilia vel Festo Epiphaniae.

Ako je *dies octava Epiphaniae* nedelja, se *Officium (diei octavae)* opravi že v soboto poprej.

Ritu duplici se izmed nedelj obhajajo samo: *Dominica Resurrectionis, Pentecostes (cum 2 sequentibus Feriis sub ritu duplici I. cl.), Dominica in Albis, Ss. Trinitatis.* Vse druge nedelje pa so *semiduplices*.

Na nedeljo se ne sme prestaviti noben god (*Festum*).

B. Officium Dominicae.

Officium Dominicae (minoris) ima tri nokturne. V prvem nokturnu se moli 12 psalmov s 3 antifónami, v drugem in tretjem nokturnu pa se molijo trije psalmi tudi s tremi antifónami.

*Ad Primam et Completorium dicuntur Preces Dominicales, ad Vesperas et Laudes autem Suffragia Sanctorum.*¹

Quae non assignantur in Proprio de Tempore pro qualibet Dominica, sumuntur de Psalterio (ut ibi: Dominica ad Matutinum, Dominica ad Laudes, Dominica ad Primam, ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam, Dominica ad Vesperas, Completorium).

Festum Semiduplex commemoratur in Dominica eiusque Lectiones (II. Nocturni) in unam iunctae le-

¹ quando licet. Vide supra § 35.

guntur loco 9. Lectionis in Dominica, quae non habet 9. Responsorium, sed „Te Deum“.

§ 40. Festum Duplex.¹

Glede na slovesnost se godovi delijo: *in Festa solemnia et non solemnia*.

Festa solemnia so: *Duplicia et Semiduplicia*. Obhajajo se navadno bolj slovesno kakor *non solemnia* ter imajo za vsak psalm posebno antifóno.

Festa non solemnia (Festa Simplicia) se navadno ne praznujejo, k večjemu še komemorirajo.

Festum Duplex ima oboje *Vesperae (I. et II.)*, in odtod tudi ime *Duplex*. *Antiphonae in Duplicibus ante et post Psalmum integrae dicuntur (duplicantur)*, *in aliis Festis (Semiduplicibus) non*.

Festa Duplicia sunt haec: Duplex I. cl., Duplex II. cl., Duplex maius, Duplex (minus).

Dies octava Festi Duplicis est semper duplex.

Nekateri godovi so v brevirju nižjega reda (*Semiduplex*) kakor v direktóriju (*Duplex*); to pa zaradi tega, ker so dotični svetniki v tej škofiji prav posebno delovali in si s tem pridobili velikih zaslug za njo in večjih odlikovanj.

§ 41. Festum Semiduplex.²

Za eno stopnjo nižji kakor *Duplex* je *Semiduplex*, ki tudi ima dvoje *Vesperae (I. et II.)*.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. I. — ² Rubr. gen. Brev. tit. II.

Antifóne se pred psalmom samo začnejo (molijo se samo do zvezdice *, *asteriscus* imenovane); po psalmu se zmolijo cele. *Semiduplex* ima (extra Octav.) *Suffragia Sanctorum* (*in Vesperis et Laudibus*), *Preces Dominicales* (*ad Primam et Completorium*¹).

§ 42. Festum Simplex.²

Festum Simplex je že nekak prehod k ferijalnemu oficiju; zato je njegov *Officium* tudi sestavljen iz dvojnega oficija, namreč: *ex Officio Festi et Feriae*.

Simplex se sme obhajati samo *in Feriis per annum, non infra Octavas, non in Dominicis neque in Vigiliis, quae ieiunantur*.

Habet tantum primas Vesperas et quidem a Capitulo, si praecedit FERIA. Si autem cum eo concurrat Officium novem Lectionum, tunc de eo (Simplici) fit sola Commemoratio: et eius Officium terminatur ad Nonam.

Ad Matutinum, post Invitatorium et Hymnum de Festo Simplici (vel Communi) sumptum, dicitur unum tantum Nocturnum cum (12) Psalmis et Antiphonis Feriae occurrentis. V. et R. vide supra § 25.

Absolutiones et Benedictiones vide supra § 26.

De Lectionibus vide supra § 27. B. c.

De Responsoriis post Lectiones vide supra § 28.

¹ kadar se molijo *Vesperae* (*eius, Semiduplicis*) *integrae vel saltem usque ad Capitulum vel a Capitulo*. — ² Rubr. gen. Brev. tit. III.

Post ultimam Lectionem dicitur „Te Deum“.

Laudes et Horae (min.) dicuntur ut in Semiduplici; item Suffragia Sanctorum¹ et Preces (Dominicales).

§ 43. Officium infra Octavam.

Cerkvena osmina² (*Octava*) ali popraznovanje kakega godu skozi osem dni ima svoj začetek v judovstvu; zakaj že Izraelci so poglavitne praznike stare zaveze obhajali z osminami.³ Kristus in apostoli so sprejeli to šego ter jo nam izročili.

Osmine (*Octavae*) so vpeljane zato, da povišujejo slovesnost praznikovo in jo osmi dan povzdignejo do vrhunca. Imajo pa tudi še drug, vzvišen namen: da namreč najvišje misli cerkvenega leta globoko in stalno vtiskajo srečo in življenju vernikov.

Ob godu samen (*in die Festi*) gledamo v duhu vzor ter premišljujemo misel praznikovo bolj po njeni objektivni strani. Osmi dan (*in die octava*) pa gledamo in preudarjamo posnemo vzora, kako se je namreč glavna misel praznikova skozi osem dni praznovanja uresničila v nas in v drugih vernikih. Dnevi med osmino (*dies infra Octavam*) pa so nekake stopinje, po katerih napreduje notranje uresničevanje praznikove misli.

¹ sine *Commem. de Cruce.* — ² Štev. „8“ pomeni dopolnjenje, popolnost. — ³ tako tudi posvečevanje Salomonovega templja. Cfr. II. Paral. 7, 8. 9.

Osmine (*Octavae*) delimo tako-le:

a) *Octavae privilegatae*:

Octava Paschae et Pentecostes. V teh se ne sme praznovati noben god; pač pa se sme od srede naprej komemorirati *Festum Simplex*.¹

Oct. Epiphaniae. V tej osmini se sme obhajati *Festum I. cl.* (e. gr. *Patrocinium*), *sed cum Commemoratione Octavae*. Osmi dan pa tudi tak ne.

Oct. Corporis Christi. V tej osmini so dovoljena *Festa Duplicia occurrentia* (*translata* pa samo *I. et II. cl.*)² *cum Commemoratione Octavae. Semiduplex simplificatur et commemoratur*. Osmi dan (*in die octava*) se more obhajati namesto tega samo kak *Duplex I. cl. occurrens* (e. gr. *Nativ. Joannis Bapt.*), *sed cum Commemoratione diei octavae*.

Oct. Nativ. Domini. V tej osmini so vsak dan *Vesperae (II.) de Nativitatae Domini usque ad Capitulum, cum Commemoratione Octavae*. Dopuščen je v njej celó *Semiduplex occurrens*, pa tudi vsak *Festum translatum*.

b) *Octavae non privilegatae*

pa so vse druge osmine cerkvenih godov in praznikov. V teh osminah se more obhajati celo vsak

¹ *Festum simplicatum* se komemorira že v torek (*in II. Vesp. Feriae III.*). — ² Decr. 30. Maii 1699.

Semiduplex occurrens cum Commemoratione Octavae, ki se opusti samo *in Duplicibus I. et II. cl.*

Osmi dan (*dies octava*), ki je *duplex*, se umakne samo kakemu višjemu godu (*Duplex I. et II. cl.* ali pa *Dominica I. et II. cl.*), toda ne brez komemoracije.

A. Liturgično praznovanje oktav.

Oktave se ravnaajo in vrstijo po svojih godovih in praznikih. Čim višji je praznik, tem znamenitejša je tudi njegova osmina. Gospodove oktave so višje od Marijinih, te zopet višje kakor oktave angelov, te pa imajo prednost pred oktavami apostolov.¹ Znamenitejša je slednjič tista oktava, ki velja za vso sv. Cerkev, od one, ki je samo za eno škofijo ali pa celo samo za eno župnijo. — Tako je, postavim, 29. junija *Festum Ss. Apost. Petri et Pauli, Duplex I. cl. cum Octava* za vso katol. Cerkev. Dne 25. januarja pa je *Conversio S. Pauli Ap.*, ki utegne kot *Patrocinium* kake cerkve tudi biti *Duplex I. cl. cum Octava*, pa le za dotično cerkev. Prvi praznik je imenitnejši kakor drugi, zategadelj je tudi njegova oktava znamenitejša od druge.

B. Kaj je z oktavo, ako se preloži njen praznik?

*Translato Festo non transfertur Octava.*² To

¹ pari ritu. — ² Cfr. Rubr. gen. Brev. tit. X. c. 1.

je splošno pravilo za oktavo ob premestitvi njenega praznika.

Mogoča sta tukaj dva slučaja: praznik (god) se preloži ali čez (a) svojo oktavo ven ali pa še ostane v njej (b).

Ako se primeri prvi slučaj (a), izgubi praznik svojo oktavo za tisto leto popolnoma; ako pa drugi (b), pa ima v tem letu oktava toliko dni, kolikor jih je še od preloženega praznika pa do konca oktave.

Octava (particularis) se mora tuintam prekiniti. Tako v obče¹:

- a) s pepelnično sredo (*Feria IV. Cinerum*) pa ves čas tje do bele nedelje (*Dominica in Albis inclus.*);²
- b) z vigilijo pred binkoštni (*Vigilia Pentecostes*) pa do nedelje presv. Trojice (*Dominica Ss. Trinitatis inclus.*);³
- c) s 17. decembrom (ko se začnejo *Antiphonae maiores*) pa do praznika sv. Treh kraljev (*Festum Epiphaniae inclus.*).⁴

¹ ako ne dovoljujejo popraznovanja (oktave) prav posebni privilegiji. — ² Odslej se imajo prekiniti oktave, ki so morda dovoljene vsled posebnih privilegijev, pred vsemi postnimi nedeljami (ergo: *Sabbato infra Oct.*). Veliki teden pa so prepovedane vse oktave brez izjeme (Decr. gen. 22. Maii 1894). — ³ Ako je n. pr. god sv. Janeza Nepom. v petek pred binkoštni, nima za tisto leto nič oktave. — ⁴ Decr. 16. Jan. 1677.

Kje neha *Officium Octavae* v takem slučaju? — Ako pride osmi dan oktave (*dies octava*) ravno na prvi zabranjeni dan (n. pr. na pepelnično sredo), tedaj se oktava konča z Nono prejšnjega dneva t. j. *ante diem octavam*, (zato se tudi nič več ne komemorira).

Ako pa se začne prepovedani čas že med oktavo (nekoliko dni po prazniku, tedaj pa se oktava prekine še le *post Completorium* istega (t. j. prvega zabranjenega) dneva, da se že pričeti oficij dopolni.

C. Ritus Octavae.¹

Najvišji *ritus* ima praznik sam, za njim pa osmi dan (*dies octava*), ki je *duplex*. *Dies infra Octavam sunt ritus semiduplicis. Pro Commemoratione Octavae omnia de Festo sumuntur.*

Le tuintam so za posamezne dneve med oktavo antifóne (*ad Magnificat, Benedictus*) in oracije lastne.

Pro Commemoratione Octavae in Vesperis omnia (Antiphona, Versus, Responsorium) *ut in II. Vesperis Festi; pro Commemoratione (vel pro integris I. Vesperis) diei octavae (8.) autem omnia ut in primis Vesperis Festi sumuntur.* Osmi dan (*dies octava*) namreč ni nič drugega kakor ponovitev praznika samega.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. VII. c. 5.

§ 44. Concurrentia Officii.¹

Snidenje dveh godov ali praznikov *in Vesperis* (*Concurrentia Officii*) je mogoče:

- a) *in utrisque Vesperis* (*Duplex, Semiduplex, Dominica, dies octava*);
- b) *in secundis Vesperis* (*dies infra Octavam, excepta die septima*);
- c) *in primis Vesperis* (*Simplex*).

*Feria non potest concurrere cum alio Officio in II. Vesperis neque cum ipsa potest esse concursus in I. Vesperis: quia eius Officium incipit et desinit, ubi desinit et incipit quodcumque aliud Officium.*²

Pri snidenju godov (*Concurrentia Officii*) se ie ravnati po tem-le pravilu:

- a) Godovi višjega reda (*Festa maioris ritus*) premagajo one nižjega reda, zato jim pripadejo cele *Vesperae* (*integrae Vesperae*).
- b) Godovi istega reda (*Festa eiusdem ritus*) si navadno razdelijo *Vesperae* (*a Capitulo*), pa ne vselej, ker tu odločuje čestokrat vrsta praznikov in *dignitas personarum*,³ ki pridobi *digniori* (*Festo*) *integras Vesperas*.

¹ Ibidem tit. XI. — ² L. c. cap. 9. — ³ e. gr.: Si concurrat Duplex maj. B. Mariae V. cum Duplici maj. Ss. Angelorum, erunt Vesperae integrae de praecedenti cum Commem. sequentis — si utrumque Festum est primum vel secundarium.

Kar zadeva poslednje (*dignitas personarum*), se prazniki in godovi vrstijo po tem-le redu: *Festa Domini, B. Mariae V., Ss. Angelorum, S. Joannis Bapt., S. Joseph, Ss. Apostolorum*; ostali pa po brevirju (*Commune Sanctorum*).

*In Semiduplicibus etiam distinguitur inter Festa primaria et secundaria.*¹ *Sed Dominica concurrente cum sequenti Festo Semiduplici sumuntur omnia de Dominica cum Commemoratione sequentis.*² To pa zaradi tega, ker nedeljske Večernice (*Vesperae II.*) spadajo k javni službi božji; ne tako *primae (I.) Vesperae*, ki so samo a *Capitulo de Dominica*, ako je *Sabbato praecedenti Semiduplex*.

§ 45. Occurrentia Festorum.

Ako prideta dva praznika ali njih več na isti dan, pravimo temu *Occurrentia Festorum*. Ta pa povzroča premestitev praznikov (*Translatio Festorum*)³ ali pa znižanje (*Simplificatio*). *Officium Dominicae, Feriae, Vigiliae, diei infra Octavam, diei octavae, Duplicis (min.),*⁴ *Semiduplicis et Simplicis transferri non potest.* Godovi, ki se ne smejo premestiti, pa se tudi ne morejo obhajati, se „znižajo“ (*simplificantur*) in komemorirajo (*in utrisque Vesperis et*

¹ Decr. S. R. C. 14. Aug. 1894. — ² Rubr. gen. Brev. tit. XI. c. 5. — ³ Ibidem tit. X. — ⁴ nisi Ecclesiae Doctoris. Decr. 28. Jul. 1882.

Laudibus), ako se ne izpustijo popolnoma, kakor in *Duplicibus I. cl.*

a) Kako se premeščajo godovi?

Dan, ko se ima po rimskem koledarju obhajati kak god, imenuje se *dies fixus* (*Festi*). Od tega dneva se more god prenesti na prvi nezabranjen dan (*dies non impeditus*), ki nima devet lekeij. Za premeščeni god se ta dan zove *dies assignatus*.

Ako pa se kak god vsako leto preloži na posebej določen dan, ne da bi zaradi tega izgubil svoje pravice ali privilegije, pravimo temu *permutatio*.

b) Kako daleč se sme prestaviti kak god?

Vsak god, ki se ima obhajati v kaki škofiji, bodisi v direktoriju nakazan ali ne (n. pr. *Patrocinium*), mora se praznovati še v teku tistega leta. Ako se mora prenesti od svojega navadnega mesta, pa ne more dobiti v tekočem letu nobenega pravnega dneva (*dies non impeditus*), izostane njegovo praznovanje za tisto leto.¹

Ako se mora premestiti več godov istega reda, praznuje se prej tisti, ki je po pratiki prej na vrsti; če so pa različnega reda (*ritus diversi*), pa ima prednost tisti, ki je višji po redu, pri istem redu pa *Festum primum* pred *Festum secundarium*.

¹ S. R. C. S. Iul. 1904. Več o tem glej: § 4. n. 2. —

§ 46. Officia votiva.

Officia votiva per annum (ritus semiduplicis): De Ss. Angelis (pro Feria II.), De Ss. Apostolis (Feria III.), De S. Ioseph (Feria IV.), De Ss. Eucharistiae Sacramento (Feria V.), De Passione D. N. I. Chr. (Feria VI.), De Immaculata Conceptione B. M. V. (pro Sabbato) — ki jih je namesto ferijalnih oficijev dovolil papež Leon XIII.,¹ se smejo moliti²: in omnibus Festis Simplicibus et Feriis, exceptis diebus 17.—24. Decembris, Feria IV. Cinerum, a Dominica Passionis usque ad Dominicam in Albis, diebus infra Octavas occurrentibus.³

§ 47. Commemorationes.⁴

Commemorationes fiunt aut in Vesperis et Laudibus (Occurrentia) aut in Vesperis tantum (Concurrentia).

Pro Commemoratione requiruntur: Antiphona (ad Magnificat vel Benedictus), Versus cum Responsorio, Oratio,⁵ — sumenda e convenienti parte Officii:

in I. Vesperis e I. Vesperis,⁶

in II. „ e II. „

in Laudibus e Laudibus.

¹ Vide supra § 4. — ² Decr. 5. Jul. 1883. — ³ Decr. 13. Aug. 1883. — ⁴ Rubr. gen. Brev. tit. IX. c. 8. — ⁵ ki se začne takoj z „Oremus“, brez „Dominus vobiscum“. — ⁶ Diebus infra Octavam (et pro Commemoratione praecedentis) tantum e II. Vesperis Festi.

Kadar treba komemorirati več oficijev *eiusdem Communis* (e. gr. *Confessoris Pontificis*), se je držati tega reda¹:

Za *Officium diei* se vse potrebno² porabi iz dotičnega dëla *Communis*, za posamezne komemoracije, kakor sledijo druga za drugo, pa se jemlje, kolikor je potrebno za sleherno, tako-le:³

In I. Vesperis: e Laudibus; e II. Vesp. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

In Laudibus: e I. Vesperis; e II. Vesp. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

In II. Vesperis: e I. Vesperis; e Laud. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

De Vigilia fit Commemoratio in Laudibus tantum: Antiphona ad Benedictus (nisi habetur propria), Versus cum Responsorio de Feria occurrenti; Oratio propria. Pro Commemoratione Feriae deficiente propria sumitur Oratio Dominicae praecedentis.

§ 48. Patrocinium.

a) Pomen.

Patronus je svetnik-varih cerkve, kraja, škofije, dežele, kraljestva (*ecclesiae, loci, dioecesis, provinciae, regni*).

¹ da se zabrani dva- ali še večkratna raba istih dëlov v eni in isti „uri“. — ² česar nima lastnega. — ³ S. R. C. 27. Jun. 1899 ad 5.

Poleg variha imajo nekatere cerkve še posebnega svetnika-imenjaka. Navadno pa je za oboje eden in isti svetnik izvoljen. Če ima cerkev več svetnikov-varihev, praznuje god najznamenitejšega izmed njih (*Patronus principalis*). Ako so pa ti združeni med seboj, obhaja se njih skupni praznik kot *Patrocinium ecclesiae*.

Varih (varihinja) cerkve še more biti: Blažena Devica Marija; nadangeli: Mihael, Gabriel, Rafael; vsi angeli varihi skupaj; izmed svetnikov pa tisti, ki so bili do l. 1630. vsaj blaženim¹ prišteti.

*Titulus*² (*Titularis*) *ecclesiae* pa pravimo, ako je cerkev posvečena presveti Trojici, kateri božji osebi ali kaki skrivnosti iz Jezusovega življenja ali pa tudi kakemu orodju (Sv. Križ) iz Gospodovega trpljenja.

Patronus (*Titulus*) se cerkvi da navadno že pri polaganju vogelnega kamena ter se ne sme izpremeniti brez posebnega dovoljenja³ sv. stolice. Premine le tedaj, ako se cerkev popolnoma razruši ali za vselej oskruni ter porabi v necerkvene namene.

b) Praznovanje patrocinija.

Patrocinium ecclesiae morajo obhajati vsi pri dotični cerkvi službeno nastavljeni duhovniki.

¹ Odslej se *Beatus* ne sme več izvoliti za patrona cerkve, ampak le *Sanctus*. Decr. 11. Apr. 1840. — ² ne: *Patronus*. — ³ Decr. 12. Sept. 1857.

*Festum Patroni seu Tituli ecclesiae celebrandum est ab omnibus sacerdotibus servitio illius ecclesiae addictis aut in ea aliquod Beneficium, licet tenue, possidentibus.*¹

Župnik, ki ima oskrbovati dve župniji, mora *Patrocinium* obeh praznovati.

Dan praznovanja določuje: *Directorium dioecesanum — Martyrologium — Sacrorum Rituum Congregatio — Consuetudo.*

Ako se *Festum Patroni ecclesiae* nahaja dvakrat v direktoriju, praznuje se patrocinij *in die obitus*.

Ako je cerkev posvečena Jezusu, Odrešeniku našemu (*Ss. Salvatori*), ima patrocinij dne 6. avgusta; če je pa posvečena Mariji Devici brez natančnejše določbe, praznuje svoj patrocinij na praznik Marijinega vnebovzvetja (15. avgusta).

c) *Officium Patroni seu Titularis.*

Festum Patroni seu Titularis ecclesiae ritu duplici I. cl. cum Octava celebratur in Officio et Missa.

Officium za patrocinij priredi *rector ecclesiae* oziraje se na določila, ki mu jih dajejo: *Occurrentia, Concurrentia, Octavae Festorum.*

Ako je že po direktoriju jasno določen oficij patrona, treba ga samo povišati t. j. pomakniti v

¹ S. R. C. 13. Sept. 1704; 7. Dec. 1844. Cfr. *Directorium dioec. Lav. Gener. prae not. tit. V.*

višji red *ad ritum Duplicis I. cl. cum Oct.*, ako še ni; potem pa nekoliko izpremeniti njega razmerje do obeh sosedov (*praecedens et sequens*).

Lectiones primi Nocturni (item et II. et III. Noct.) nisi habentur propriae, sumuntur de Communi (loco convenienti). Commemoratio Simplicis omittitur.

Če je pa v direktóriju za tisti dan nastavljen drug god (*Festum*), mora se mu umakniti, ker ima patrocini¹ prednost. *Duplex I. et II. cl., Duplex maius, Duplex (min.) Ecclesiae Doctoris* se v tem slučaju preloži na drug (prvi nezabranjen) dan, navadni *Duplex, Semiduplex* in *Simplex* pa se popolnoma izpusti.

Infra Octavam Officium fit de Duplici et Semiduplici cum Commemoratione Octavae; Simplex vero commemoratur in Officio de Octava.

Lectiones primi Nocturni infra Octavam (etiam in Officio Festi, nisi habentur propriae), sunt de Scriptura occurrente.

¹ To prednost pa izgubi in se torej ne sme obhajati ob teh-le dneih: In (8) Dominicis I. cl. (vide supra § 39. a. α), in Vigilia Nativ. Dni. et Pentecostes, in die Circumcisionis, in die octava Epiphaniae, in Feria IV. Cinerum, ac in tota majori Hebdomada et infra Octavam Paschae et Pentecostes, in Ascensione Dni., in Festo Corporis Christi, in Festo Assumptionis et Immaculatae Conceptionis B. M. V., in Festo S. Joannis Bapt. et S. Joseph, Ss. Apostolorum Petri et Pauli et Omnium Sanctorum. — Tu se *Patrocinium* preloži na prvi nezabranjen dan. — Decr. 15. Dec. 1623.

Dies octava (ritu duplici) cedit Duplici I. et II. cl., sed commemoratur, non autem Duplici maiori, quod in tali casu transfertur.

§ 49. Oratio ante divinum Officium.

„*Nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto*“ (I. Cor. 12, 3.), pravi učeni in pobožni apostol narodov, sv. Pavel. Kako bi tedaj kdo mogel po pol ure ali po celo uro, kakor je dolžan duhovnik, dobro moliti, če mu ne pomaga sam Duh božji?

Zategadelj pa je sv. Cerkev prav modro ukrenila, ko je svojim služabnikom zaukazala, naj vselej, predno začnejo moliti duhovne dnevnice, s kratko, nalašč za to sestavljeno molitvijo¹ obudijo pravi namen in pokličejo na pomoč Sv. Duha.

„*Aperi, Domine*“ in „*Domine, in unione*“ se moli ob začetku oficija (*ad Matutinum*) in samo tedaj.

Pri vsaki² drugi začetni „uri“ (t. j. tisti, s katero se začne moliti kak nov del brevirja), se moli samo druga, krajša molitev „*Domine, in unione*“.

Tej molitvi se pridene: „*Pater...*“, „*Ave...*“ (*ad Matutinum et ad Primam* tudi „*Credo*“). Reliqua ut supra § 20.

¹ „*Aperi, Domine...*“ in „*Domine, in unione...*“ —

² Samo *Completerium* se začne takoj z V.: *Iube, domne, benedicere.*

Deinde omnia ut ibi (i. e. ut in singulis Horis posita sunt).

§ 50. Oratio post divinum Officium.

Koj v začetku sv. oficija služabnik sv. Cerkve prav primerno in lepo prosi Gospoda za dar pobožnosti in molitve rekoč:

„Aperi, Domine, os meum ad benedicendum nomen sanctum tuum: munda quoque cor meum ab omnibus vanis, perversis et alienis cogitationibus: intellectum illumina, affectum inflamma, ut digne, attente ac devote hoc Officium recitare valeam...”

„Domine, in unione illius divinae intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persolvisti, has tibi Horas persolvo.“

Pa žal le prehitro pozabi duhovnik v svoji molitvi na ta božji namen, in le prerade mu uhajajo misli od sv. oficija na neduhovne, minljive, posvetne ali celo prepovedane reči. In ako se ob koncu svojega sv. opravila ozira nazaj proti začetku, mora v svojo žalost in nemalo škodo čestokrat priznati, da pač ni molil „digne, attente ac devote“, ampak ravno nasprotno, in da zato tudi ne sme in ne more pričakovati, da bi bil uslišan. („ut . . . exaudiri mereatur“).

Tu pa priskoči svojemu služabniku na pomoč skrbna mati sv. Cerkev s kratko, pa iskreno molitvico „*Sacrosanctae*“.

Quam Orationem devote post Officium recitantibus Leo Papa X.¹ defectus et culpas in eo persolvendo ex humana fragilitate contractas indulsit: dicitur flexis genibus.²

Da se mora ta molitev ob koncu oficija res klečé opravljati, je pravilo za vse, naj molijo kjerkoli,³ ako hočejo dobiti odpusčenje pogreškov, ki so jih med duhovnimi dnevnici storili iz človeške slabosti.⁴

Edini bolniki, ki ne morejo moliti klečé, so deležni odpustka, če molitev „*Sacrosanctae*...“ opravijo kako drugače; pa tudi ti samo iz prav posebne milosti namestnika Kristusovega.

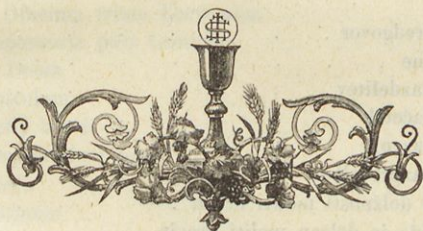
Tako namreč pravi S. C. Indulg.⁵: „Sanctitas Sua ex speciali gratia elementer indulsit, ut Oratio „*Sacrosanctae*“ pro lucranda indulgentia a Leone X. adnexa, seu fructu dictae orationis etiam non flexis genibus recitari possit ab iis, qui legitime impediti fuerint infirmitatis tantum causa.“

V zadobljenje odpustka zadostuje, ako se ta molitev („*Sacrosanctae*“) sv. Bonaventura pobožno in kleče zmoli po dovršenem oficiju (post Officium) t. j. po kompletoriju.

¹ 1513—1521. — ² Sic Rubr. in initio Brev. Rom. ante Orationem „*Sacrosanctae*“. — ³ če tudi na potu ali na potovanju. — ⁴ ne pa morda iz zanikarnosti, zložnosti ali lenobe. — ⁵ Decr. 12. Jun. 1855; 7. Jan. 1856.

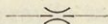
Umestno in jako dobro pa je, opravljati jo večkrat v enem oficiju, in sicer: *post Laudes, post Nonam,*¹ *vel post quamlibet Horam in fine recitationis.*

O. A. M. D. G. B. M. V. & Oo. Ss. H.

¹ ker so s temi „urami“ končani večji deli oficija.

Kazalo.

Prvi del.

O brevirju v obče.

	stran
Predgovor	3
§ 1. Ime	5
§ 2. Razdelitev	6
§ 3. Začetek	7
§ 4. Razvoj	8
§ 5. Razpredelba	10
§ 6. O dolžnosti moliti brevir	12
§ 7. Kdo je dolžan moliti brevir	14
§ 8. Dolžnost moliti brevir — važna	15
§ 9. Kdaj ni te dolžnosti?	17
§ 10. Kakšen brevir sme duhovnik rabiti?	19
§ 11. V katerem jeziku se moli brevir?	20
§ 12. Izgovarjanje pri brevirju	21
§ 13. Namen	21
§ 14. Prednosti brevirja	23
§ 15. Smoter v brevirju	24
§ 16. Čas za brevir	25
§ 17. Kraj in zadržanje	26
§ 18. Red pozameznih „ur“	27
§ 19. Prekinjenje dnevnice	27

Drugi del.

O posameznih delih dnevnic.

	s' ran
§ 20. Uvodna molitev „Aperi“	28
§ 21. Invitatorium cum Psalmo „Venite“	29
§ 22. Hymni	31
§ 23. Antiphonae	31
§ 24. Psalmi	34
§ 25. Versus	35
§ 26. Absolutiones et Benedictiones	37
§ 27. Lectiones	38
A. Officium novem Lectionum	38
B. Officium trium Lectionum	43
§ 28. Responsoria post Lectiones	43
§ 29. Te Deum	45
§ 30. Capitulum	46
§ 31. Lectio brevis	47
§ 32. Responsorium breve	48
§ 33. Preces	49
§ 34. Orationes	50
§ 35. Commemorationes communes	54
§ 36. Antiphonae b. Mariae in fine Officii	56

Tretji del.

Officia diversa.

§ 37. Officium feriale	58
§ 38. Vigiliae	60
§ 39. Dominica	63
§ 40. Festum Duplex	67
§ 41. „ Semiduplex	67
§ 42. „ Simplex	68

	stran
§ 43. Officium infra Octavam	69
A. Liturgično praznovanje oktav	71
B. Kaj je z oktavo, ako se preloži njen praznik?	71
C. Ritus Octavae	73
§ 44. Concurrentia Officii	74
§ 45. Occurrentia Festorum	75
§ 46. Officia votiva	77
§ 47. Commemorationes	77
§ 48. Patrocinium	78
a) Pomen	78
b) Praznovanje	79
c) Officium Patroni seu Titularis	80
§ 49. Oratio ante divinum Officium	82
§ 50. Oratio post divinum Officium	83

